

Univerzita Karlova v Praze
Právnická fakulta

Markéta Nešetřilová

**PODÍL VE SPOLEČNOSTI S RUČENÍM OMEZENÝM
SE ZAMĚŘENÍM NA JEHO PŘEVOD**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: prof. JUDr. Stanislava Černá, CSc.

Katedra: obchodního práva

Datum vypracování práce: 4. června 2013

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

„Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.“

V Praze dne 4. června 2013

Markéta Nešetřilová

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji prof. JUDr. Stanislavě Černé, CSc. za pozornost, kterou věnovala mé diplomové práci a za cenné rady a odborné připomínky, které mi v průběhu jejího zpracování poskytla.

Obrovské poděkování dále patří mým rodičům, kteří mě po celou dobu mého vysokoškolského studia podporovali.

OBSAH

ÚVOD	1
1. Obecné vymezení pojmu podíl	4
1.1. Pojem podílu	4
1.2. Kvalitativní a kvantitativní stránka podílu.....	5
1.2.1. Kvalitativní stránka podílu.....	6
1.2.2. Kvantitativní stránka podílu	7
1.3. Princip jednoty podílu.....	9
2. Hlavní rekonfigurační změny týkající se podílu.....	11
2.1. Podíl jako věc v právním slova smyslu	11
2.2. Rezignace na garanční funkci základního kapitálu.....	14
2.3. Variabilita podílu	16
2.4. Pluralita podílů u jednoho společníka	18
2.5. Rozdělení podílu	20
2.6. Kmenový list	21
2.7. Shrnutí.....	24
3. Převod podílu.....	27
3.1. Předpoklady převodu podílu	28
3.1.1. Převod podílu na společníka společnosti s ručením omezeným a na třetí osoby ...	28
3.1.1.1. Převod podílu na společníka společnosti s ručením omezeným	28
3.1.1.2. Převod podílu na třetí osobu	29
3.1.1.3. Převod podílu v případě jediného společníka	29
3.1.2. Souhlas s převodem podílu	30
3.1.2.1. Souhlas při převodu na jiného společníka a důsledky jeho neudělení.....	30
3.1.2.2. Souhlas při převodu na třetí osobu a důsledky jeho neudělení	32
3.1.2.3. Společné.....	33
3.1.2.4. Souhlas manžela (podíl a společné jmění manželů).....	34
3.1.3. Povinnost loajality při převodu podílu	37
3.2. Smlouva o převodu podílu	38
3.2.1. Formální náležitosti smlouvy o převodu podílu.....	39
3.2.1.1. Písemná forma	39
3.2.1.2. Úřední ověření podpisů.....	40
3.2.2. Podstatné náležitosti smlouvy o převodu podílu.....	41
3.2.2.1. Smluvní strany	42

3.2.2.2.	Předmět	42
3.2.2.3.	Úplatnost (cena) a bezúplatnost	43
3.2.3.	Platnost, účinnost a její důsledky	44
3.2.3.1.	Platnost a účinnost smlouvy o převodu podílu	44
3.2.3.2.	Přistoupení ke společenské smlouvě	45
3.2.3.3.	Účinnost smlouvy o převodu podílu vůči společnosti	45
3.2.3.4.	Ručení převodce.....	46
3.2.4.	Vedlejší ujednání	46
3.2.4.1.	Předkupní právo.....	47
3.2.4.1.1.	Předkupní právo ve smlouvě o převodu podílu	47
3.2.4.2.	Výhrada vlastnictví	49
3.2.4.3.	Jiná vedlejší ujednání.....	50
3.2.5.	Odstoupení od smlouvy o převodu podílu.....	51
4.	Zvláštní případy převodu podílu	53
4.1.	Převod kmenového listu	53
4.2.	Převod podílu jako součást koupě závodu	55
4.3.	Převod podílu ve spoluvlastnictví.....	57
4.3.1.	Charakteristika podílu ve spoluvlastnictví.....	57
4.3.2.	Převod podílu ve spoluvlastnictví.....	58
	ZÁVĚR.....	59
	SEZNAM ZKRATEK	63
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	64
	SEZNAM POUŽITÉ JUDIKATURY	68
	RESUMÉ.....	70
	ABSTRACT	71

ÚVOD

Soukromé právo nyní prochází obdobím významných změn. Prvním lednem roku dva tisíce čtrnáct nabydou účinnosti již několik měsíců platné zákony, a to zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „nový občanský zákoník“ nebo „NOZ“) a zákon č. 90/2012 Sb., zákon o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) (dále jen „zákon o obchodních korporacích“ nebo „ZOK“),¹ které nahradí stěžejní předpisy soukromého práva, a to zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský zákoník“ nebo „ObčZ“) a zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „obchodní zákoník“ nebo „ObchZ“).

Podstatným rekodifikačním změnám se nevyhnula ani nejrozšířenější forma obchodní společnosti v České republice, a to společnost s ručením omezeným.² Reformní změny právní úpravy společnosti s ručením omezeným lze sledovat na právních úpravách mnoha jiných států. Jsou jimi například Velká Británie, Francie, Rakousko, Švýcarsko, Dánsko, Polsko, Slovensko, ale také – nám nejbližší – jurisdikce německá.³ Určujícími požadavky těchto reforem bylo zjednodušit právní úpravu a přiblížit společnost s ručením omezeným více potřebám společníků.⁴ Prameny modernizace společnosti s ručením omezeným lze hledat nejen v praktických požadavcích praxe, ale zároveň k ní přispěl i vývoj evropské judikatury,⁵ který posvětil zakladatelům obchodních společností možnost založit společnost v tom členském státě, jehož úprava nejlépe odpovídá jejich podnikatelským představám. Tím se spustila soutěž právních úprav členských států o to, který z nich přitáhne nejvíce zakladatelů. Podle Stanislavy Černé je snaha uspět v této soutěži jedním z hlavních motivů současných

¹ Zákon č. 89/2012 Sb. byl vyhlášen ve Sbírce zákonů České republiky v částce 33. , ročníku 2012, dne 22.03.2012 a dle § 3081 nabývá účinnosti 1. ledna 2014 a zákon č. 90/2012 Sb. byl vyhlášen ve Sbírce zákonů České republiky v částce 34, ročníku 2012, dne 22.03.2012 a dle § 786 nabývá účinnosti 1. ledna 2014.

² Dle informací z Českého statistického úřadu, uvedených ve Statistické ročence České republiky 2012, jež je přístupná na internetových stránkách: http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/kapitola/0001-12-r_2012-1200 je k 31.12.2011 je registrováno celkem 365.293 obchodních společností, z čehož je 332.005 společností s ručením omezeným, což činí necelých 91 % z výše stanoveného celkového počtu obchodních společností.

³ HAVEL, Bohumil. Společnost s ručením omezeným na úsvitu rekodifikace. *Obchodněprávní revue*. 3122011351-355, s. 351.

⁴ ČERNÁ, Stanislava. Společnost s ručením omezeným - tradiční a nová. *Obchodní právo*. 176200814-27, s. 14.

⁵ Například rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci C-212/97 (Centros Ltd v. Erhvervs- og Selskabsstyrelsen), rozhodnutí ve věci C-208/00 (Überseering BV v. Nordic Congtruction CompanyBaumanagement GmbH NCC), rozhodnutí ve věci C-167/01 (Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Amsterdam v. Inspire Art Ltd) rozhodnutí ve věci C-210/06 (Cartesio Oktató és Szolgáltató bt) a rozhodnutí ve věci C 378/10 (VALE Építési Kft).

reformních legislativních změn v oblasti práva společností.⁶ Součástí této reformní vlny se účinností k 1. lednu 2014 stane i Česká republika.

Modernizaci pojetí společnosti s ručením omezeným lze pozorovat i na úrovni Evropské unie, a to konkrétně na úpravě návrhu nařízení Rady o statutu Evropské soukromé společnosti. Cílem tohoto návrhu je vytvořit novou evropskou právní formu, která má posílit konkurenceschopnost malých a středních podniků usnadněním jejich zakládání a činnosti na jednotném trhu.⁷ Tento návrh je mimo jiné deklarován autory zákona o obchodních korporacích jako jeden z inspiračních zdrojů nové právní úpravy.⁸

Vzhledem k tomuto modernizačnímu trendu v právu obchodních společností a k jeho aktuálnosti v českém právním prostředí, jsem se rozhodla téma diplomové práce, které zní: Podíl ve společnosti s ručením omezeným se zaměřením na jeho převod, zaměřit na novou právní úpravu obsaženou v zákonu o obchodních korporacích a v novém občanském zákoníku. Cílem diplomové práce však není pouze rozebrat novou právní úpravu podílu ve společnosti s ručením omezeným a jeho převod, ale také poukázat na základní odlišnosti, kterými se nová úprava liší od úpravy současné, posoudit, zda se některé závěry bohaté judikatury a názory právní praxe uplatní i ve světle nové úpravy a v neposlední řadě porovnat novou úpravu s úpravou v jiné jurisdikci. Tohoto cíle se pokusím dosáhnout použitím komparativní, gramatické, systematické, logické a teleologické metody výkladu.

Předkládaná diplomová práce je složena ze čtyř kapitol, ve kterých se zrcadlí její stěžejní témata. V první kapitole se budu věnovat pojmu podílu ve společnosti s ručením omezeným. Mým cílem bude podíl obecně vymežit, a to pomocí jeho kvalitativní a kvantitativní stránky a popsat jej jako předmět právních vztahů.

Do druhé kapitoly jsem zařadila shrnutí nejvýznamnějších změn, které s sebou v souvislosti s podílem ve společnosti s ručením omezeným přinese nejen zákon o obchodních korporacích, ale i nový občanský zákoník. Budu se snažit poskytnout kritický pohled na nově přijaté změny a zároveň výklad doplním o srovnání s modernizační reformou společnosti s ručením omezeným, která proběhla na konci roku 2008 v Německu.

⁶ ČERNÁ, Stanislava. Společnost s ručením omezeným pod vlivem reformy. *Právní fórum*. 41200713-22, s. 13-22.

⁷ Důvodová zpráva k Návrhu nařízení rady o statutu evropské soukromé společnosti ze dne 25.6.2008, s. 2 (<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0396:FIN:CS:PDF>).

⁸ HAVEL, Bohumil. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. 1. vyd. Ostrava: Sagit, 2012, 287 s. ISBN 978-80-7208-923-9, s. 84.

Třetí kapitola bude již výhradně věnována převodu podílu, přičemž tato kapitola je rozdělena na dvě stěžejní části, kdy v první se věnuji předpokladům převodu podílu, kam jsem zařadila také pojednání o podílu ve společném jmění manželů a neopominula jsem ani povinnost loajality při převodu podílu. Náplní druhé části je pak smlouva o převodu podílu, její formální a podstatné náležitosti a možná vedlejší ujednání.

Předmětem čtvrté kapitoly budou zvláštní způsoby převodu podílu, kde zvláštní pozornost bude věnována převodu kmenového listu, jakožto novému institutu práva obchodních společností. Nevynechám však ani převod podílu jako součást smlouvy o koupi závodu a převod podílu ve spoluvlastnictví.

Ráda bych se v úvodu zmínila o terminologii. V obchodním zákoníku se setkáváme v souvislosti se společností s ručením omezeným jak s legálním pojmem „obchodní podíl“, tak s obecnou definicí pojmu „podíl“. V případě zákona o obchodních korporacích autoři vypustili (i když nedůsledně vzhledem k ustanovení § 206 odst. 1 ZOK a ustanovení § 213 odst. 1 ZOK⁹) slovo „obchodní“ a dále užívají pouze pojmu „podíl“, a to jak obecně, tak v souvislosti s jednotlivými formami obchodních společností.¹⁰ Ve své práci budu používat oba pojmy a to podle toho, jaké úpravě podíl či obchodní podíl podléhá. Pokud se bude jednat o abstraktní pojem, přizpůsobím se rekodifikační úpravě a budu používat pouze pojem „podíl“. Pojmy „obchodní společnost“, „společnost“, „obchodní korporace“ a „korporace“ jsou používání rovnocenně. Pokud výslovně nezmiňují zakladatelskou listinu, pak pojem „společenská smlouva“ zahrnuje i ji.

⁹ Pro tyto dvě výjimky nenalezneme v důvodové zprávě žádné odůvodnění, a proto lze předpokládat, že se jedná pouze o omyl.

¹⁰ Což tvrdí i Jan Hejda ve svém článku. HEJDA, Jan. Právní úprava podílu ve společnosti s ručením omezeným v rekodifikačním návrhu zákona o obchodních korporacích. *Obchodněprávní revue*. 33201172-77, s. 72.

1. Obecné vymezení pojmu podíl

1.1. Pojem podílu

Podíl je bezpochyby jeden z velmi důležitých institutů práva obchodních korporací. Podíl vyjadřuje existenci zvláštního právního vztahu mezi společníky obchodní korporace a obchodní korporací samotnou. Jedná se o právní vztah, který je charakterizován svými subjekty a svým obsahem. Subjekty tohoto právního vztahu jsou společníci obchodní korporace a obchodní korporace samotná. Obchodní korporace je založena shodným projevem vůle společníků,¹¹ avšak ti jsou od ní po jejím vzniku majetkově odděleni a také jejich právní osobnost je rozdílná. Přesto jsou to právě společníci, kteří ovlivňují vlastním rozhodnutím existenci a činnost společnosti. Tento zvláštní vnitřní vztah mezi společníky a obchodní korporací lze popsat jako vztah členský nebo společnický.¹² Obsahem tohoto vztahu mezi společníkem a obchodní korporací a mezi společníky navzájem jsou práva a povinnosti.

Jarmila Pokorná použila pro vymezení pojmu podíl pojmů kvalitativní a kvantitativní stránky podílu.¹³ Kvalitativní stránka představuje souhrn práv a povinností společníků k obchodní korporaci i k ostatním společníkům a kvantitativní stránka podílu určuje rozsah společnických práv a povinností a zároveň i hodnotu podílu.¹⁴ „*Obě stránky podílu tvoří jednotu v tom smyslu, že každá z nich poskytuje jen dílčí odpověď na otázku, co je to podíl a jaký má právní význam pro společníky společnosti.*“¹⁵ Podrobněji se kvalitativní a kvantitativní stránce podílu budu věnovat v kapitole 1.2. Kvalitativní a kvantitativní stránka podílu.

Obecné pojetí podílu je zahrnuto v jeho legální definici. Podíl je vymezen v ustanovení § 31 zákona o obchodních korporacích jakožto „*účast společníka v obchodní korporaci a práva a povinnosti z této účasti plynoucí*“, v tomto ustanovení je zakotvena kvalitativní stránka podílu. Kvantitativní stránku podílu najdeme v ustanovení § 133 zákona o obchodních korporacích: „*Podíl společníka ve společnosti s ručením omezeným se určuje*

¹¹ HAVEL, Bohumil. Předpokládané změny obchodního práva při rekodifikaci práva soukromého aneb nad návrhem obchodního zákona. *Obchodněprávní revue*. 1120091-10, s. 1.

¹² ELIÁŠ, Karel, Miroslava BARTOŠÍKOVÁ a Jarmila POKORNÁ. *Kurs obchodního práva: právnické osoby jako podnikatelé*. 5. vyd. Praha: Beck, 2005, XXXVI, 617 s. ISBN 80-7179-391-4, s. 50.

¹³ POKORNÁ, Jarmila. K vymezení pojmu obchodní podíl. *Právník*. 13491995872-884, s. 872-884. Právní teorie toto dělení posléze převzala.

¹⁴ POKORNÁ, Jarmila, op. cit. sub 12, s. 51.

¹⁵ POKORNÁ, Jarmila, op. cit. sub 13.

podle poměru jeho vkladu na tento podíl připadající k výši základního kapitálu, ledaže společenská smlouva určí jinak.“

Zákon o obchodních korporacích zakotvil legální definici podílu obecně pro všechny obchodní korporace, a to v ustanovení § 31.¹⁶ To je podle mého názoru systematicky lepší řešení, než jaké poskytuje obchodní zákoník, kdy ustanovení § 61 odst. 1 a ustanovení § 114 odst. 1 obchodního zákoníku definují jednou obecně „podíl“ (v § 61 odst. 1 ObchZ) a jednou „obchodní podíl“ společnosti s ručením omezeným (v § 114 odst. 1 ObchZ) prakticky stejně, a to jako účast společníka ve společnosti a z ní plynoucí práva a povinnosti.¹⁷ Je tomu tak i přes skutečnost, že ustanovení § 114 odst. 1 obchodního zákoníku představuje speciální úpravu ve vztahu k ustanovení § 61 odst. 1 obchodního zákoníku. Obsah všech výše uvedených definic je však stále tentýž, protože vždy akcentuje dvě základní definiční složky podílu, a to jeho kvalitativní a kvantitativní stránku.¹⁸

Podíl je ve světle nové úpravy věcí (§ 489 NOZ), a to věcí nehmotnou (§ 469 odst. 1 NOZ), movitou (§ 498 odst. 2 NOZ), a je předmětem občanskoprávních vztahů, neodporuje-li to povaze věci. Tomuto tématu se budu blíže věnovat v kapitole 2.1. Podíl jako věc v právním slova smyslu.

Vzhledem ke specialitě zákona o obchodních korporacích vůči novému občanskému zákoníku je třeba zdůraznit, že na právní úpravu podílu a na úpravu právního jednání s ním souvisejícího se subsidiárně použije nový občanský zákoník.

1.2. Kvalitativní a kvantitativní stránka podílu

Jak již bylo zmíněno výše, právní teorie používá k vymezení podílu pojmů kvalitativní a kvantitativní stránky podílu. Výše jsem ukázala, že obě tyto stránky podílu jsou obsaženy v zákoně o obchodních korporacích a jsou významné pro porozumění podílu jak ve vztahu ke společníkům, tak ve vztahu ke společnosti.

¹⁶ Obchodními korporacemi jsou dle ustanovení § 1 odst. 1 ZOK „obchodní společnosti a družstva“. Přičemž obchodními společnostmi jsou dle odstavce druhého veřejná obchodní společnost, komanditní společnost, společnost s ručením omezeným, akciová společnost, evropská společnost a evropské hospodářské zájmové sdružení. Družstva jsou potom dle odstavce třetího družstvo a evropská družstevní společnost.

¹⁷ Definice § 61 odst. 1 ObchZ, dle § 114 odst. 1 zní definice obchodního podílu: „Obchodní podíl představuje účast společníka na společnosti a z této účasti plynoucí práva a povinnosti“. Původní znění § 61 odst. 1 ObchZ zahrnovalo pouze *míru účasti společníka na čistém obchodním jmění společnosti*. Novelizací obchodního zákoníku v roce 2000 došlo ke sblížení obou pojmů.

¹⁸ HEJDA, Jan. Právní úprava podílu ve společnosti s ručením omezeným v rekonstrukčním návrhu zákona o obchodních korporacích. *Obchodněprávní revue*. 33201172-77, s. 72.

1.2.1. Kvalitativní stránka podílu

Kvalitativní stránku podílu tvoří souhrn práv a povinností společníků k obchodní korporaci i k ostatním společníkům. Jsou to ovšem pouze taková práva a povinnosti, která plynou z účasti na obchodní korporaci. Do kvalitativní stránky podílu se nebudou řadit práva a povinnosti vzniklé na základě jiných právních skutečností než je společenská smlouva ani tzv. věřitelská práva zvláštního charakteru, která vyplývají z postavení osob jako společníků a jsou vázána na to, že daná osoba je nebo byla společníkem. Posledně jmenovaná práva mají relativně samostatný charakter pohledávek společníka za společností, nejsou vázána na osobu společníka a mohou být samostatným předmětem právních vztahů.¹⁹

Pramenem práv a povinností plynoucích z účasti společníka na obchodní korporaci je společenská smlouva spolu s kogentními a dispozitivními ustanoveními obchodního zákoníku²⁰ a zákona o obchodních korporacích. Tyto prameny dále rozšířil Nejvyšší soud ČR v rozhodnutí ze dne 31.1.2006, sp. zn. 29 Odo 1009/2005 o zásady, na kterých je postaven obchodní zákoník a o jiné než písemné závazky převzaté společníkem vůči společnosti. Nejvyšší soud v tomto rozhodnutí potvrdil existenci povinnosti loajality společníka vůči společnosti. Tato povinnost je nyní také výslovně zakotvena v novém občanském zákoníku a já o ni krátce pojednám v souvislosti s převodem podílu v kapitole 3.1.3. Povinnost loajality při převodu podílu.

Nejběžnější dělení práv a povinností uvádí Jarmila Pokorná.²¹ Jedná se o dělení na majetková a nemajetková práva a povinnosti. Pod majetková práva zahrnuje Jarmila Pokorná právo na podíl na zisku, podíl na likvidačním zůstatku a právo na vypořádání společníka společností. Pod nemajetková práva pak zařazuje právo podílet se na řízení společnosti a právo na informace o záležitostech společnosti. Do kategorie povinností majetkové povahy patří vkladová povinnost a příplatková povinnost a v kategorii povinností nemajetkové povahy zmiňuje povinnost zdržet se konkurenčního jednání a další povinnosti stanovené společenskou smlouvou. Opomenout nelze ani výše zmíněnou povinnost loajality. Práva a povinnosti lze také třídit podle toho, zda jsou kvantifikovatelná, tedy zda jsou vyjádřitelná určitou kvantitou,²² nebo podle toho, zda jsou určena jen pro některé společníky

¹⁹ POKORNÁ, Jarmila, op. cit. sub 13. Právní teorie toto dělení posléze převzala.

²⁰ DĚDIČ, Jan a Jana KUNEŠOVÁ-SKÁLOVÁ. *Společnost s ručením omezeným: z právního a účetního pohledu*. 1. vyd. Praha: Polygon, 1999, 751 s. ISBN 80-7273-000-2, s. 219.

²¹ POKORNÁ, Jarmila in op. cit. sub 12, s. 54-55.

²² Všechna majetková práva a povinnosti jsou kvantifikovatelné.

nebo skupiny společníků.²³ V právní teorii však existují i jiné možnosti jak dělit práva a povinnosti společníků.²⁴ Ráda bych zmínila originální přístup Roberta Pelikána, který práva společníka vůči společnosti dělí na obecnější úrovni na právo určit zájmový obsah společnosti, dále právo za života společnosti obsah její zájmové sféry změnit a konečně právo způsobit zánik společnosti.²⁵ Výše zmíněná majetková a nemajetková práva považuje Robert Pelikán za nástroje k realizaci práv obecných.

Zákon o obchodních korporacích zavádí do české úpravy společnosti s ručením omezením nová práva společníka společnosti jednostranně vystoupit z této společnosti. Za prvé se tomu tak děje v souvislosti s příplatkovou povinností společníka – tzv. *abandoní právo*, tedy právo společníka, který pro příplatkovou povinnost nehlasoval, vystoupit ze společnosti ohledně podílu, na který je příplatková povinnost vázána. Pokud společník společnosti písemně oznámí svůj úmysl v měsíční prekluzivní lhůtě ode dne rozhodnutí valné hromady o příplatkové povinnosti a v případě, že společník zcela splatil svoji vkladovou povinnost, může společník ze společnosti vystoupit.²⁶ Dalším významným právem společníka, zakotveným v ustanovení § 202 zákona o obchodních korporacích je právo jednostranně vystoupit ze společnosti také tehdy, pokud jsou kumulativně splněny tyto podmínky: došlo ke změně převažující povahy podnikání společnosti nebo k prodloužení společnosti a hlasoval-li společník na rozhodné valné hromadě proti tomuto rozhodnutí. Jedná se o dispozitivní ustanovení, které může společenská smlouva upravit i jinak.

1.2.2. Kvantitativní stránka podílu

Kvantitativní stránka podílu je spatřována jak v rozsahu práv a povinností, tak v hodnotě podílu. Rozsah práv a povinností lze vystihnout otázkou, jakou mírou se společník na obchodní korporaci účastní, respektive jak velký je společníkův podíl. „*Velikost podílu je relativní veličinou, podle níž lze určit, jakou váhu má pro ovlivňování činnosti společnosti každý její jednotlivý účastník.*“²⁷ Velikost podílu jako relativní veličina je vyjádřena zlomkem nebo procentem²⁸ a je dispozitivně vázaná na výši základního kapitálu. Obchodní zákoník

²³ POKORNÁ, Jarmila in op cit. sub 12, s. 54-55.

²⁴ Tomáš Dvořák například rozděluje práva společníků do tří základních okruhů, na práva základní (hlavní), doplňková (vedlejší) a práva minoritních společníků. Povinnosti pak do dvou základních okruhů, a to na povinnosti základní (hlavní) a doplňkové (vedlejší). DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. 3. přeprac. vyd. Praha: ASPI-Wolters Kluwer, 2008, XXVI, 428 s. ISBN 978-80-7357-344-7, s. 104.

²⁵ PELIKÁN, Robert. *Právní subjektivita*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012, xi, 174 s. ISBN 978-80-7357-745-2, s. 87.

²⁶ Ustanovení § 164 ZOK.

²⁷ POKORNÁ, Jarmila, op. cit. sub 12, s. 51.

²⁸ POKORNÁ, Jarmila, op. cit. sub 12, s. 59.

i zákon o obchodních korporacích jednotně stanoví, že se výše podílu určí podle poměru vkladu společníka na tento podíl připadající k výši základního kapitálu.²⁹ V obou případech mohou společníci ve společenské smlouvě vyloučit přímou vazbu mezi výší vkladu společníka a velikostí jeho podílu.³⁰ Tím je možné založit nerovné postavení společníků ve společnosti. Ve společnosti s ručením omezeným je tento postup pochopitelný, protože kapitálová účast společníka není jedinou možnou formou účasti. Společník se může osobně podílet na činnosti společnosti a to lze vyjádřit ve velikosti podílu.³¹ Je však nutné tuto nerovnost zdůvodnit „jiným přínosem“ a musí se brát ohled na to, aby daná ustanovení neodporovala dobrým mravům a zásadám poctivého obchodního styku.³² Tomáš Dvořák tvrdí, že jako nemravné je třeba odmítnout takové ujednání, podle něhož oba společníci mají vklad ve stejné výši, avšak jeden ze společníků má podíl 90 % a druhý 10 %.³³

Kvantitativní stránku podílu lze vyjádřit také v jeho hodnotě. Jedná se o ocenění podílu jako předmětu právního vztahu. V hodnotě podílu se zrcadlí ekonomická situace společnosti a již z povahy věci plyne, že se nejedná o stabilní veličinu. Hodnota je závislá na výsledcích hospodaření společnosti. Hodnotu podílu lze vyjádřit účetním vyjádřením velikosti majetku společnosti, zjednodušeně tedy jako čistý obchodní majetek společnosti děleno velikostí podílu nebo ji lze určit smluvním konsensem převodce a nabyvatele při převodu podílu. Hodnotu podílu je třeba odlišit od tržní ceny podílu. Tržní cena je kromě hodnoty podílu v určitý okamžik ovlivnitelná také dalšími faktory, jako například omezením převoditelnosti³⁴ nebo zatížením podílu zástavním právem. Pro určení hodnoty podílu není sama o sobě rozhodující ani výše základního kapitálu.³⁵

²⁹ Ustanovení § 133 ZOK a § 114 ObchZ.

³⁰ ŠTENGLOVÁ Ivana in ŠTENGLOVÁ, Ivana, Stanislav PLÍVA a Miloš TOMSA. *Obchodní zákoník: komentář*. 10. vyd. Praha: Beck, 2005, XVII, 1515 s. ISBN 80-7179-346-9, s. 382.

³¹ BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava a Ivana ŠTENGLOVÁ. *Společnost s ručením omezeným*. 2. vyd. Praha: Beck, 2006, XVII, 660 s. ISBN 80-7179-441-4, s. 71.

³² Tamtéž.

³³ DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. 3. přeprac. vyd. Praha: ASPI-Wolters Kluwer, 2008, XXVI, 428 s. ISBN 978-80-7357-344-7, s. 102.

³⁴ K určení tržní ceny podílu rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 8. 10.2008, sp. zn. 22 Cdo 952/2007: „Pro vypořádání SJM je třeba určit obvyklou (tržní) cenu takového podílu jako cenu, kterou by v daném čase a místě bylo možno za převod podílu dosáhnout, od omezení v možnostech převodu však nelze odhlédnout.“

³⁵ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 14.12.2005, sp. zn. 29 Odo 440/2004.

1.3. Princip jednoty podílu

Současné pojetí obchodního podílu chápe podíl jako jednotný předmět právních vztahů, tedy jako celek, z něhož se nedají jednotlivá práva a povinnosti vydělovat.³⁶ Pokud se obchodní podíl převádí, převádí se jeho majetková i nemajetková složka dohromady, jako nedělitelný celek. Podíl je vnímán celistvě a práva k němu nelze štěpit mezi různé osoby tak, aby společníkem byla jedna osoba a určité právo náleželo jiné osobě. Od štěpení podílu je třeba odlišit jeho rozdělení, které připouští ustanovení § 117 obchodního zákoníku pouze v souvislosti s převodem nebo přechodem podílu. Při rozdělení se však vytváří nový celistvý podíl, zatímco štěpením se jednotlivá dílčí práva k podílu dělí mezi různé osoby.³⁷

Účinná česká právní úprava však upravuje situaci velmi podobnou štěpení práva, kdy dochází k narušení principu celistvosti podílu. Jedná se o úpravu zástavního práva k obchodnímu podílu. V případě, že pohledávka, která byla zajištěna obchodním podílem, není řádně a včas splněna a zástavnímu věřiteli se nepodaří obchodní podíl prodat, je oprávněn vykonávat práva spojená se zastaveným podílem. Na zástavního věřitele tedy ze zákona přejde výkon práv, která jsou obsahem obchodního podílu, zatímco účast společníka na společnosti se omezí na pouhou „holou účast“.³⁸ Obdobná situace nastává i v případě prohlášení konkursu na majetek jediného společníka, kdy výkon práv spojený s obchodním podílem přechází na insolvenčního správce.³⁹ Současně účinná úprava pouze umožňuje zřídit právo na výnosy z obchodního podílu jako právo závazkové.

V současné době je téma štěpení podílu velmi aktuální. S ohledem na nové pojetí podílu jako na věc movitou je možné předpokládat, že podíl bude předmětem také poživacího práva. Poživací právo je v novém občanském zákoníku upraveno v ustanovení § 1285 až 1293. Služebností poživacího práva se poživateli poskytuje právo užívat cizí věc a brát z ní plody a užitky. Domnívám se tedy, že společník bude moci zřídit ke svému podílu podle nového občanského zákoníku, ve prospěch třetí osoby, věcné právo v podobě práva poživacího. Je však třeba reflektovat ustanovení § 979 nového občanského zákoníku, které představuje jakýsi korektiv použití ustanovení o věcných právech na práva, kdy na ně se tato ustanovení použijí jen potud, připouští-li to jejich povaha. Zároveň jsem toho názoru, že by

³⁶ ŠTENGLOVÁ, Ivana, op. cit. sub 30, s. 382.

³⁷ ČERNÁ, Stanislava. Lze štěpit práva k obchodnímu podílu?. *Pocta Stanislavu Plívovi k 75. narozeninám*. Praha: ASPI-Wolters Kluwer, 2008, s. 64-73, s. 71.

³⁸ ČERNÁ, Stanislava, op. cit. sub 37, s. 72.

³⁹ Tamtéž.

společníci měli reflektovat tuto možnost také ve společenské smlouvě a eventuálně ji nějakým, pro ně vhodným, způsobem upravit.

2. Hlavní rekodifikační změny týkající se podílu

Společnosti s ručením omezeným se dotýká nemalé množství změn obsažených primárně v zákoně o obchodních korporacích, ale také v novém občanském zákoníku. Cílem této kapitoly, je pojednat o nejpodstatnějších změnách, které se významným způsobem dotýkají podílu ve společnosti s ručením omezeným. Ráda bych tyto změny srovnala nejen se současně účinnou úpravou, ale také s úpravou obsaženou v německém zákoně o společnosti s ručením omezeným (Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung ze dne 20.4.1892 neboli „GmbHG“). Toto srovnání považuji za zajímavé a důležité nejen proto, že německá právní úprava je pro české právní prostředí významným inspiračním zdrojem, ale také proto, že se 1. listopadu 2008 stal ve Spolkové republice Německo účinný zákon o modernizaci práva společností s ručením omezeným a o potírání zneužití (Gesetz zur Modernisierung des GmbH-Rechts und zur Bekämpfung von Missbräuchen, neboli „MoMiG“), který významným způsobem novelizoval a modernizoval do té doby téměř neměnné německé pojetí společnosti s ručením omezeným, a to směrem, kam má namířeno i zákon o obchodních korporacích. Dále bych ráda upozornila na některé ambivalentně přijímané instituty a případně poukázala na jejich pozitivní a negativní stránky.

2.1. Podíl jako věc v právním slova smyslu

Jednou z nejdůležitějších změn týkajících se celého soukromého práva a zároveň velkým mezníkem pro pojetí podílu jako takového, je nová definice věci v právním slova smyslu, která je obsažena v ustanovení § 489 nového občanského zákoníku. Za věc bude od nabytí účinnosti nového občanského zákoníku považováno vše, co je rozdílné od osoby a slouží potřebě lidí,⁴⁰ tedy i podíl.

Současně účinný občanský zákoník pokládá za věci pouze hmotné předměty a ovladatelné přírodní síly, které slouží potřebám lidí, přičemž oba předpoklady musí být splněny kumulativně.⁴¹ Obchodní podíl podle této úpravy definici věci neodpovídá a je řazen do kategorie jiné majetkové hodnoty ve smyslu ustanovení § 118 odst. 1 ObčZ. Obchodní podíl má tedy podle účinné právní úpravy majetkovou povahu, nejde o věc, byt či nebytový prostor a není právem, protože představuje soubor práv a povinností plynoucích z účasti

⁴⁰ Ustanovení § 489 NOZ, srovnej s ustanoveními § 118 a § 119 ObčZ.

⁴¹ ŠVESTKA, Jiří, Jan DVORÁK, David ELISCHER, Ondřej FRINTA, Petr TÉGL, Tomáš POHL a Petr ŠUSTEK. *Občanské právo hmotné*. 5., jubilejní a aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009, 459 s. ISBN 978-80-7357-468-0, str. 239.

společníka na společnosti.⁴² Díky podřazení podílu do kategorie jiné majetkové hodnoty, je podíl způsobilý být předmětem občanskoprávních vztahů, avšak pod podmínkou, že to jeho povaha připouští.⁴³ Stejný závěr dovodil Nejvyšší soud ČR již v rozhodnutí ze dne 20.7.2004, sp. zn. 22 Cdo 700/2004, kde konstatoval, že: „... s obchodním podílem je spjata majetková hodnota, která je ve smyslu § 118 odst. 1 OZ jinou majetkovou hodnotou (majetkem) a ta jako taková může být předmětem občanskoprávních vztahů.“, a v rozhodnutí ze dne 11.12.2007, sp. zn. 29 Odo 346/2006 pak dále konstatoval: „Obchodní podíl je dále majetkovou hodnotou, se kterou lze, jako s takovou, disponovat, tj. činit ji předmětem právních úkonů jako celek, nikoli jen ohledně jejích složek, tj. jednotlivých práv a povinností. ... Ačkoli není obchodní podíl věcí, jsou s ním spojena práva a povinnosti společníka společnosti s ručením omezeným stejně, jako jsou s akcií spojena práva a povinnosti společníka společnosti akciové.“

Skutečnost, že obchodní podíl není podle účinné právní úpravy považován za věc, způsobila českým soudům i právním teoretikům spoustu nesnází. V praxi vyvstávaly otázky, zda je obchodní podíl předmětem vlastnictví, zda lze obchodní podíl vydržet, zda jej lze zastavit, případně zda lze na dispozice s obchodním podílem analogicky použít úpravu kupní nebo darovací smlouvy. Obchodní podíl je optikou občanského zákoníku předmětem majitelství, nikoli vlastnictví, a to i přes skutečnost, že majetkové právo společníka k obchodnímu podílu je absolutní právo, které má všechny atributy vlastnického práva.⁴⁴ Jan Dědič je názoru, že konstrukci vlastnického práva k obchodnímu podílu brání spíše doktrinální výklad a stávající teoretické chápání pojmu věci než právo pozitivní.⁴⁵ Také Tomáš Dvořák tuto konstrukci kritizuje a upozorňuje na další nesnáze. Například na zásadní otázku, zda je majitelství chráněno též ústavněprávně z hlediska čl. 11 ústavního zákona č. 2/1993 Sb. Listiny základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „Listina“).⁴⁶ Další otázku, kterou rozřešila až judikatura, byla možnost vydržet obchodní podíl. Nejvyšší soud v rozhodnutí ze dne 28.8.2007 sp. zn. 29 Odo 1216/2005 vydržení

⁴² POKORNÁ, Jarmila, op. cit. sub 12, str. 52.

⁴³ Podle ustanovení § 118 ObčZ jsou předmětem občanskoprávních vztahů: věci, byty a nebytové prostory, dále práva, a jiné majetkové hodnoty, pokud to jejich povaha připouští.

⁴⁴ Podle ustanovení § 123 ObčZ je vlastník v mezích zákona oprávněn předmět svého vlastnictví držet, užívat, požívat jeho plody a užítky a nakládat s nimi. Také společník jakožto majitel obchodního podílu může obchodní podíl držet, tedy vykonávat společenská práva, užívat ho, tedy realizovat práva, která tvoří jeho obsah, požívat plody a užítky, tedy zejména podíl na zisku a může s ním nakládat, tedy převádět jej nebo jej zastavovat.

⁴⁵ DĚDIČ, Jan, in op. cit. sub 20, s. 225.

⁴⁶ Z čl. 11. odst. 1 Listiny, který zní: „Každý má právo vlastnit majetek, a vlastnické právo všech vlastníků má stejný zákonný obsah a ochranu.“ Lze dovodit, že majitelství obchodnímu podílu je také poskytnuta ústavněprávní ochrana. Stejně tak i mezinárodněprávní ochrana – Dodatkovým protokolem č. 1 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod („Každá fyzická nebo právnická osoba má právo pokojně užívat svůj majetek Nikdo nemůže být zbaven svého majetku s výjimkou veřejného zájmu a za podmínek, které stanoví zákon a obecné zásady mezinárodního práva.“).

obchodního podílu připustil a za použití teleologické argumentace připodobnil obchodní podíl k akci, která vydrzet lze.⁴⁷ O analogickou aplikaci ustanovení § 13 zákona č. 591/1992 Sb., o cenných papírech ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o cenných papírech“ neboli „ZoCP“) pro úpravu odpovědnosti za vady se zase opřel Nejvyšší soud ČR v rozhodnutí ze dne 15.8.2012, sp. zn. 29 Cdo 2427/2011. Také zastavení obchodního podílu zákonodárce připustil novelou obchodního zákoníku, a to zákonem č. 370/2000 Sb. Analogické užití ustanovení obchodního zákoníku o kupní smlouvě a občanského zákoníku o darovací smlouvě na úplatný a bezúplatný převod pak dovedl Vrchní soud v Praze⁴⁸ spolu s rozhodnutím Nejvyššího soudu ČR ze dne 21.3.2007, sp. zn. 29 Odo 266/2005.

To, co složitě dovozovala judikatura, smetl nový občanský zákoník svým širokým pojetím věci v právním slova smyslu ze stolu. Na podíl podle nového občanského zákoníku se budou vztahovat ustanovení o věcných právech. Vzhledem ke své zvláštní povaze však bude nutné na podíl při aplikaci ustanovení o věcných právech užit pravidlo obsažené v ustanovení § 979 nového občanského zákoníku, které zakotvuje, že ustanovení o věcných právech se na práva použijí jen potud, připouští-li to jejich povaha a neplyne-li ze zákona něco jiného. Podle autorů srovnávací úpravy nového a současně účinného občanského zákoníku je z povahy věci vyloučeno použití ustanovení o věcných právech především u práv, která nepřipouští trvalý nebo opakovaný výkon.⁴⁹ To však práva spojená s podílem jistě připouštějí.

V tuto chvíli se nabízí možnost srovnat hlavní instituty věcných práv podle nového občanského zákoníku a zjistit, zda budou tato aplikovatelná i na podíl. Je však nutné přihlédnout k tomu, že nový občanský zákoník se použije, pouze pokud zákon o obchodních korporacích nestanoví něco jiného. Je nepochybné, že podíl lze držet. To vyplývá z ustanovení § 988 NOZ, které stanoví, že držet lze právo, které lze právním jednáním převést na jiného a které připouští trvalý nebo opakovaný výkon. Do této kategorie podíl nepochybně spadá. Držitel smí v mezích právního řádu a v případě podílu i v mezích společenské smlouvy podíl držet, užívat jej a požívat jej. Z povahy věci jej však nemůže zničit. Podíl je také předmětem vlastnického práva podle ustanovení § 1011 NOZ, které stanoví, že vše, co někomu patří, všechny jeho věci hmotné i nehmotné, je jeho vlastnictvím. Z povahy věci však nebude možné použít některá ustanovení, zejména některé případy nabytí vlastnického

⁴⁷ Bližší ELIÁŠ, Karel, Vydrzení obchodního podílu ve společnosti s ručením omezeným – nevyslovené argumenty. *Obchodněprávní revue*. 11200917-22, s. 17.

⁴⁸ Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 20.12.2005, sp. zn. 7 Cmo 519/2005.

⁴⁹ BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Nový občanský zákoník: srovnání dosavadní a nové občanskoprávní úpravy včetně předpisů souvisejících*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012, 829 s. ISBN 978-80-7380-413-8, s. 301.

práva, a to ustanovení o přivlastnění, nálezu, přirozenému přírůstku, umělému přírůstku a smíšenému přírůstku. Naopak se použijí ustanovení o vydržení,⁵⁰ o převodu vlastnického práva, o nabytí vlastnického práva od neoprávněného⁵¹ a o nabytí vlastnického práva rozhodnutím orgánu veřejné moci. Ustanovení o spoluvlastnictví se na podíl podle mého názoru aplikují v plném rozsahu. Co se týče věcných práv k cizím věcem, tak jsem názoru, že na podíl bude možné použít ustanovení týkající se užívacího práva, reálných břemen a zástavního práva. Domnívám se, že podíl může být předmětem správy cizího majetku. Jestliže by byl podíl vyčleněn z vlastnictví zakladatele do svěřenského fondu, domnívám se, že dojde k určité formě štěpení podílu, kdy svěřenský správce bude vykonávat všechna práva a povinnosti s podílem souvisejícími a společníkovi zbyde pouhá holá účast na společnosti.

2.2. Rezignace na garanční funkci základního kapitálu

Po vzoru jiných významných jurisdikcí, jakými jsou například Německo, Velká Británie, Francie, Polsko nebo Švýcarsko, a po vzoru návrhu nařízení o statutu evropské soukromé společnosti⁵² přistupuje také česká úprava k novému pojetí základního kapitálu společnosti s ručením omezeným. Na rozdíl od stávající úpravy, kdy ustanovení § 108 odst. 1 obchodního zákoníku stanoví minimální výši základního kapitálu částkou 200.000 Kč, zákon o obchodních korporacích v ustanovení § 142 zakotvuje minimální výši vkladu, tedy tím pádem implicitně i minimální výši základního kapitálu částkou ve výši 1 Kč.

Možnost volby nízkého základního kapitálu jej zkracuje na jeho garanční funkci. Ztrácí tak svůj význam při ochraně věřitelů. Bohumil Havel však upozorňuje, že tato ochrana bude poskytnuta jinak. Bude činěna testem úpadku,⁵³ budou zpřísněny fiduciární povinnosti jednatelů a jejich povinnost ručit věřitelům společnosti pokud bylo rozhodnuto, že obchodní korporace je v úpadku a člen nebo bývalý člen statutárního orgánu obchodní korporace věděl nebo měl a mohl vědět, že je obchodní korporace v hrozícím úpadku podle jiného právního předpisu (insolvenčního zákonu), a v rozporu s péčí řádného hospodáře neučinil za účelem

⁵⁰ O možnosti vydržet obchodní podíl jako jinou majetkovou hodnotu podle zásad platných pro věci movité rozhodl Nejvyšší soud ČR v rozhodnutí ze dne 28.8.2007, sp. zn. 29 Odo 1216/2005 a v rozhodnutí ze dne 3.10.2007, sp. zn. 29 Odo 794/2006.

⁵¹ Možnost nabytí obchodní podíl od nevlastníka Nejvyšší soud v rozhodnutí ze dne 23.9.2008, sp. zn. 29 Cdo 2287/2008 odmítl. Stejně tak se k dané problematice vyjádřil i Ústavní soud ve starších nálezech ze dne 28.8.2001, sp. zn. IV. ÚS 112/01, ze dne 26.8.2003, sp. zn. I. ÚS 437/02 nebo ze dne 13.6.2006, sp. zn. Pl. ÚS 75/04. V případě podílu se ustanovení o nabytí vlastnického práva od neoprávněného použijí v případě § 1109 písm. d), tedy dojde-li k převodu vlastnického práva od neoprávněného dědice, jemuž bylo nabytí dědictví potvrzeno.

⁵² HAVEL, Bohumil, op. cit. sub 3, s. 351.

⁵³ Ustanovení § 40 ZOK: „Obchodní korporace nesmí vyplatit zisk nebo prostředky z jiných vlastních zdrojů, ani na ně vyplácet zálohy, pokud by si tím přivodila úpadek podle jiného právního předpisu.“

jeho odvrácení vše potřebné a rozumně předpokladatelné (tzv. *wrongful trading*).^{54 55} Také důvodová zpráva hovoří o ochraně věřitelů přes insolvenční zákon.⁵⁶

Upuštění od zákonem stanovené minimální výše základního kapitálu představuje významný krok i v německé úpravě společnosti s ručením omezeným. Německý zákonodárce se se střetem požadavku praxe na zjednodušení zakládání společností s ručením omezeným a garanční funkcí základního kapitálu vyrovnal velmi šikovně. Ustanovení § 5 GmbHG stanoví minimální výši základního kapitálu na 25.000 Euro avšak ustanovení § 5a, které do GmbHG zakotvila modernizační novela MoMiG umožňuje zakladatelům společnosti s ručením omezeným založit společnost i s nižším základním kapitálem než je 25.000 Euro. Taková společnost však musí mít ve firmě označení „*Unternehmersgesellschaft (haftungsbeschränkt)*“ nebo „*UG (haftungsbeschränkt)*“, aby bylo případným investorům známo, že se jedná o tento zvláštní druh společnosti s ručením omezeným. Pro tuto společnost platí odchylný režim než pro společnost s ručením omezeným se základním kapitálem v minimální výši 25.000 Euro. Například před vznikem společnosti musí být splaceny všechny vklady v plné výši, je vyloučen nepeněžitý vklad a společnost musí vytvářet zákonné rezervy. V případě že základní kapitál této společnosti překročí zákonem stanovenou minimální hranici, dostane se UG společnost do režimu tradiční GmbH, tedy společnosti s ručením omezeným.

Základní kapitál a jeho význam je velmi diskutován. Ačkoli se v mnoha důležitých jurisdikcích od stanovení minimální výše základního kapitálu upouští, je tento jev v českém prostředí spíše předmětem kritiky. Na tento jev se dá hledět dvojí optikou. Za prvé se předpokládá, že v oblasti zakládání společností naroste ekonomická aktivita a podnikat začnou i ty osoby, kterým v tom bránil nedostatek prostředků na splacení základního kapitálu. Za druhé se česká společnost s ručením omezeným stane zajímavou pro zahraniční investory a bude možné očekávat nárůst zakládání těchto společností a zároveň tak státu přibudou noví daňoví poplatníci. Na druhou stranu je však třeba parafrázovat Roberta Pelikána a jeho kritiku poukazující na skutečnost, jestli je vůbec vhodné pouštět do podnikatelského prostředí takové osoby, které si pro své podnikání nedokáží obstarat ani 200.000 Kč.⁵⁷ Problematickou se jeví také skutečnost, že společnost s nízkým nebo korunovým základním kapitálem nebude

⁵⁴ Ustanovení § 68 ZOK.

⁵⁵ HAVEL, Bohumil, op. cit. sub 3, s. 352.

⁵⁶ HAVEL, Bohumil, op. cit. sub 8, s. 84.

⁵⁷ PELIKÁN, Robert. Několik poznámek k úpravě společnosti s ručením omezeným v novém zákoně o obchodních korporacích. *Obchodněprávní revue*. 43201276-79, s. 76-79, s. 78.

schopna hradit ani počáteční náklady na její založení⁵⁸ a bude tak předložena od okamžiku jejího založení. Může se také stát, že banka bude požadovat určitou výši základního kapitálu jako podmínku pro udělení úvěru.⁵⁹

2.3. Variabilita podílu

Variabilitou podílu rozumíme možnost společníků vytvořit ve společenské smlouvě, kromě podílů základních,⁶⁰ také podíly jakéhokoli druhu, tedy podíly, s nimiž budou spojena určitá konkrétní práva a povinnosti. Variabilita je zakotvena v ustanovení § 135 zákona o obchodních korporacích: „*Společenská smlouva může připustit vznik různých druhů podílů. Podíly, se kterými jsou spojena stejná práva a povinnosti, tvoří jeden druh. Podíl, se kterým nejsou spojena žádná zvláštní práva a povinnosti, je podíl základní.*“ Jednotlivé druhy podílů a práv a povinností s nimi spojených musí být dle ustanovení § 146 odst. 1 písm. d) zákona o obchodních korporacích stanoveny ve společenské smlouvě.

Cílem této změny je dle důvodové zprávy zvýšení atraktivity společnosti s ručením omezeným.⁶¹ Variabilita podílu poskytuje společníkům, jakožto vlastníkům obchodní korporace, možnost vytvořit takovou vlastnickou strukturu společnosti, jakou považují za nejefektivnější.⁶² Zákonodárce tedy ponechává pouze na společnících, jaké druhy podílů budou ve společenské smlouvě vytvořeny. Avšak se všemi jejich vlastníky musí být zacházeno stejně.⁶³ Pro vydávání různých druhů podílu nestanoví zákon žádná zvláštní omezení, z toho dovozují, že různé druhy podílů mohou vzniknout samostatně, aniž by byly jakkoli kvantitativně omezeny. Což znamená, že každý ze společníků společnosti s ručením omezeným může vlastnit zvláštní druh podílu, aniž by bylo třeba, aby alespoň jeden z nich vlastnil podíl základní.

⁵⁸ Náklady na založení společnosti s ručením omezeným jsou stanoveny dle vyhlášky ministerstva spravedlnosti ze dne 29.5.2001 o odměnách a náhradách notářů a správců dědictví v platném znění. Náklady na sepsání notářského zápisu o založení společnosti s ručením omezeným se počítají z výše jejího základního kapitálu, tedy obvykle z 200.000 Kč a to dle tarifu stanoveného v položce B přílohy této vyhlášky. Jedná se o částku 3.200 Kč bez DPH. Započteme-li náklady na vydání dalšího stejnopisu, připočteme-li případnou vidimaci či legalizaci dojdeme k částce okolo 4.000 bez DPH.

⁵⁹ PELIKÁNOVÁ, Irena. Struktura právnické osoby jako forma aktivity ve společnosti. *Pocta Ivaně Štenglové k sedmdesátým narozeninám : právo společností - ohlédnutí za dvěma desetiletími účinnosti obchodního zákoníku.* V Praze: C.H. Beck, 2012, s. 211-224, s. 215.

⁶⁰ Se základním podílem nejsou spojena žádná zvláštní práva a povinnosti.

⁶¹ HAVEL, Bohumil, op. cit. sub 8, s. 84.

⁶² HAVEL, Bohumil, op. cit. sub 3, s. 351.

⁶³ To vyplývá ze znění ustanovení § 212 NOZ, věty druhé: „*Korporace nesmí svého člena bezdůvodně zvýhodňovat ani znevýhodňovat a musí šetřit jeho členská práva i oprávněné zájmy.*“

Jan Hejda předpokládá, že se nejprve budou vytvářet takové zvláštní druhy podílů, které vycházejí z akciového práva. Tedy podíly, se kterými bude spojeno přednostní právo na úpis vkladů při zvyšování základního kapitálu, právo na přednostní výplatu podílu na zisku nebo podíly bez příplatkové povinnosti.⁶⁴ Bohumil Havel k tomuto přidává zvláštní podíly vážnoucí z pohledu podílu na zisku pouze na jednom ze závodů, případně podíly s vyšším právem vlivu na konkrétní jednání.⁶⁵ Uvažovat se dle mého názoru dá i nad právem veta a to jak obecně, tak ve vztahu k určitým konkrétním záležitostem,⁶⁶ nebo nad podíly, s nimiž je spojena rozdílná váha hlasů. Pro úplnost je třeba jen dodat, že zákon o obchodních korporacích ruší i taxativní výčet druhů akcií a zakotvuje tak po vzoru zahraničních úprav také variabilitu akcií.⁶⁷

Hildegard Ziemons, autorka komentáře zákona o německé společnosti s ručením omezeným, sice tvrdí, že obchodní podíl v německé společnosti s ručením omezeným je obvykle spojen se stejnými právy a povinnostmi, avšak ve společenské smlouvě společnosti může být variabilita obchodního podílu taktéž zakotvena.⁶⁸ Německá právní teorie⁶⁹ rozlišuje tzv. *Stammgeschäftsanteilen*, tedy běžné podíly, dále *Vorzugsgeschäftsanteile*, což jsou takové obchodní podíly, které svým vlastníkům zaručují více práv, ať už se jedná o lepší majetkově právní postavení (například: přednostní právo na rozdělení zisku a likvidačního zůstatku, předkupní právo v případě prodeje podílu) nebo o zvláštní práva spojená se správou společnosti (například: zvláštní hlasovací právo, právo veta proti konkrétnímu usnesení valné hromady nebo proti všem usnesením, požadavek souhlasu určitého společníka v určité věci nebo právo jmenovat jednoho nebo více jednatelů nebo člena či členy dozorčí rady, které jsou voleni valnou hromadou – tzv. *Entsendungsrecht*⁷⁰). Další kategorií tvoří *Stimmrechtlose Geschäftsanteile*, tedy podíly bez hlasovacího práva případně s menším hlasovacím právem, dále *sonstige Geschäftsanteile minderen Rechts*, tedy tzv. podíly spojené s horšími právy, kdy je možné vyloučit z obchodního podílu podíl na zisku nebo na likvidačním zůstatku. Je však

⁶⁴ HEJDA, Jan, op. cit. sub 18, s. 72.

⁶⁵ HAVEL, Bohumil, op. cit. sub 3, s. 351.

⁶⁶ MCGEE, Andrew. *Share capital*. London: Butterworths, 1999, xxii, 150 s. ISBN 0-406-90069-8, s. 69.

⁶⁷ Ustanovení § 276 ZOK, blíže KRÍŽ, Radim. Úvaha na téma problematiky druhů akcií dle nové právní úpravy obsažené v zákoně o obchodních společnostech a družstvech, *Obchodněprávní revue*, 1242013110-117.

⁶⁸ ZIEMONS, H., JAEGER, C. Beck'scher Online-Kommentar GmbHG, Edition 13, Stand 1.12.2012, Verlag C.H. Beck, München, Rn 34 – 36.

⁶⁹ ZIEMONS, H. op. cit. sub 68, Rn 34 – 49.

⁷⁰ Jedná se o analogické použití ustanovení § 101 AktG, které upravuje tzv. *Entsendungsrecht*. Jde o právo určitého konkrétního akcionáře, vyslat jako člena dozorčí rady osobu, kterou sám vybere. Toto právo musí být zakotveno ve stanovách akciové společnosti a platí pro něj určitá zákonná omezení. V případě společnosti s ručením omezením je *Entsendungsrecht* rozšířeno na ty orgány společnosti, které volí valná hromada, tedy i na jednatele společnosti s ručením omezeným. ZIEMONS, H. op. cit. sub 68, Rn 39.

třeba dbát na to, aby nedošlo ke kumulativnímu vyloučení jak práva na zisk, práva na podíl na likvidačním zůstatku a hlasovacího práva. To by bylo podle německé úpravy nepřipustné. Do této kategorie lze řadit také práva spojená pouze s určitým závodem, nikoliv celou společností (tzv. *Spartengeschäftsanteile*). Poslední skupinu tvoří institut zakotvený v akciovém právu,⁷¹ který se analogicky použije i pro úpravu společnosti s ručením omezeným. Jedná se o *Sondervorteile*, tedy taková práva, které jsou ve stanovách nebo společenské smlouvě přiřknuty konkrétnímu společníkovi. Tato práva nejsou spojena s podílem a automaticky zanikají, jestliže jejich vlastník není nadále společníkem. Příkladem je právo být jednatelem společnosti.⁷² A dále se jedná o *Gründungsauflwand*, neboli nárok na náhradu nákladů na založení společnosti nebo na tzv. „zakladatelskou mzdu“. Také toto právo musí být ve stanovách nebo společenské smlouvě založeno konkrétnímu zakladateli.⁷³

2.4. Pluralita podílů u jednoho společníka

Další nové pravidlo je zakotvené v zákoně o obchodních korporacích v ustanovení § 135 odst. 2. Jedná se o skutečnost, že jeden společník může vlastnit více podílů, a to i různého druhu. Možnost plurality podílu však musí být stanovena ve společenské smlouvě. Tato úprava by reálně znamenala, že společník bude v případě nabytí dalšího podílu vlastníkem dvou podílů, a to jak podílů základních, tak zvláštních.

Touto změnou je narušen dosud platný princip přirůstání podílů, kdy nabytím dalšího podílu je jeho majitel vlastníkem stále jen jednoho podílu, ale většího.⁷⁴ Princip přirůstání podílů, respektive nemožnost společníka účastnit se na společnosti více vklady, dosud pokládala právní teorie⁷⁵ za jeden z charakteristických znaků, který odlišuje povahu společnosti s ručením omezeným od akciové společnosti.

Také německý zákon o společnosti s ručením omezeným (GmbHG) ve znění novelizovaném zákonem MoMiG nyní upravuje možnost společníka převzít a držet více obchodních podílů, a to různých velikostí. Pluralita obchodních podílů však platila v německém právním prostředí omezeně ještě před novelou GmbHG uskutečněnou zákonem MoMiG, a to v té podobě, že se společník mohl stát vlastníkem více podílů, jestliže je nabyt

⁷¹ Ustanovení § 26 německého zákona o akciové společnosti (Aktiengesetz z 1. 10. 1937).

⁷² ZIEMONS, H. op. cit. sub 68, Rn 48.

⁷³ HENSSLER, Martin a Lutz STROHN. *Gesellschaftsrecht: BGB, HGB, PartGG, GmbHG, AktG, UmwG, GenG, IntGesR*. 1. Aufl. München: C.H. Beck, 2011, xxix, 3016 p. ISBN 34-065-6766-5, Rn 28-29.

⁷⁴ PELIKÁNOVÁ, Irena a Stanislava ČERNÁ. *Obchodní právo*. 1. vyd. Praha: ASPI-Wolters Kluwer, 2006, 545 s. ISBN 80-7357-149-8, s. 73.

⁷⁵ ŠTENGLOVÁ Ivana, op. cit. sub 30, s. 382.

na základě zvýšení základního kapitálu, v případě prodeje nebo jestliže jej zdědil. Při založení společnosti mohl každý společník převzít pouze jeden podíl. V německém právním prostředí je nová úprava také kritizována za to, že společnost s ručením omezeným přišla o jeden ze základních znaků, který ji sblížoval s osobními společnostmi.

Robert Pelikán poukazuje na nedostatky této úpravy. Upozorňuje, že případné vyloučení společníka pro neplnění vkladové povinnosti se týká jen podílů, které nebyly splaceny (dle ustanovení § 151 odst. 2 ZOK), ačkoli nesplacení jakéhokoliv vkladu představuje porušení celkové loajality ke společnosti a lze s ním tedy souhlasit, že není morální, aby se tento společník s jinými svými podíly na společnosti i nadále účastnil.⁷⁶

V souvislosti s pluralitou podílů vzniká otázka, jak budou společníci, kteří vlastní několik podílů hlasovat. Robert Pelikán upozorňuje, že na rozdíl od obdobné zahraniční úpravy (v Německu a Francii), může vlastník různých podílů dle české úpravy hlasovat odlišně s každým podílem, který je spojen s hlasovacím právem (což dovozuje z ustanovení § 202 odst. 2 ZOK).⁷⁷ Avšak německé právo společnosti s ručením omezeným nezakazuje společníkovi, který je vlastníkem více podílů, aby jimi hlasoval odlišně. Přestože v německém právu chybí výslovná zákonná úprava, dovozuje se, že s ohledem na skutečnost, že zákonodárce společníkům umožnil, aby převzali více obchodních podílů na společnosti s ručením omezeným a zároveň jim umožnil, aby je mohli libovolně rozdělovat, je tedy i logické, aby společníci vlastníci více podílů s každým z nich mohli i odlišně hlasovat.⁷⁸ Objevovali se názory, že by toto odlišné hlasování mělo být vždy zdůvodněno nějakým „oprávněným zájmem“. Příkladem může být oprávněný zájem zástavního věřitele v případě, že, je jeden z podílů, který společník vlastní zastaven, a v zájmu zástavního věřitele je, aby bylo s tímto podílem hlasováno jinak, než jak by hlasoval společník. Další tvrdí, že je možné hlasovat s každým podílem rozdílně i bez existence tohoto oprávněného zájmu.⁷⁹ Heribert Heckschen ve své monografii dokonce tvrdí, že by na základě tohoto výkladu bylo možno, aby společník hlasoval odlišně i s jedním jediným obchodním podílem v případě, že společenská smlouva umožňuje jeho rozdělení a pluralitu.⁸⁰ Avšak vzápětí varuje, že takové hlasování není transparentní a mělo by být ve společenské smlouvě výslovně vyloučeno.

⁷⁶ PELIKÁN, Robert, op. cit. sub 57, s. 76.

⁷⁷ Tamtéž.

⁷⁸ HECKSCHEN, Heribert a Günter H. ROTH. *Das MoMiG in der notariellen Praxis: (GmbHG) ; Kommentar, [mit MoMiG, FGG-ReformG, BilMoG und ARUG]*. 1. Aufl. München: Beck, 2008. ISBN 978-340-6581-670, Rn. 390 – 402.

⁷⁹ HECKSCHEN, Heribert, op. cit. sub 78, Rn. 386.

⁸⁰ HECKSCHEN, Heribert, op. cit. sub 78, Rn. 394.

Osobně si nedovedu představit tak schizofrenního společníka, který by (v případě, že by mu společenská smlouva umožnila pluralitu a rozdělení podílu) jedním podílem hlasoval odlišně. Heckschenova konstrukce jistě není nelogická, ale v praxi nepředstavitelná. Na druhou stranu si dovedu představit situaci, kdy společník vlastní dva a více podílů bude s každým podílem hlasovat jiným způsobem. Příkladem je výše zmíněný oprávněný zájem zástavního věřitele. Domnívám se, že má Robert Pelikán pravdu v tom, že nová úprava otevře spoustu témat týkající se hlasování při pluralitě podílů, a že bude možné, aby společníci za určitých okolností opravdu hlasovali každým svým podílem odlišně a proto bych společníkům doporučila, aby si tuto problematiku pečlivě upravili ve společenské smlouvě.

2.5. Rozdělení podílu

Rozdělení podílu obchodní zákoník dovoluje pouze při převodu nebo přechodu na dědice nebo právního nástupce společníka. Obchodní zákoník však společníkům umožňuje tuto úpravu úplně vyloučit a rozdělení zakázat. S rozdělením musí souhlasit valná hromada společnosti a vznikne-li samostatný podíl, musí být zachována minimální výše vkladu.⁸¹ Zákon o obchodních korporacích přichází s nenápadnou, ale poměrně podstatnou novinkou. Ustanovení § 43 odst. 2 zákona o obchodních korporacích, které stanoví, že podíl společníka společnosti s ručením omezeným lze rozdělit pouze v souvislosti s jeho převodem nebo přechodem, se stává ustanovením dispozitivním. Společenská smlouva tedy může určit i jiné případy či podmínky rozdělení podílu, nebo dokonce může rozdělení podílu ponechat na libovůli jednotlivých společníků. Vždy je však třeba souhlasu valné hromady. V případě, že společenská smlouva zakotví pluralitu podílu a zároveň možnost libovolného rozdělení podílu, domnívám se, že tento společník bude moci na základě vlastní vůle a souhlasu valné hromady svůj podíl rozdělit a ponechat si samostatné podíly, které vznikly z podílu původního.

Před novelou GmbHG byla úprava rozdělení obchodního podílu v německé společnosti s ručením omezeným velmi podobná a je podobná i po její modernizaci. Původně bylo přípustné rozdělit podíl pouze při převodu nebo dědění, avšak pouze v případě, že to nevyloučila společenská smlouva, a že s tím souhlasila společnost (tento souhlas uděloval se souhlasem valné hromady jednatel společnosti). Nesprávné rozdělení podílů bylo důvodem časté neplatnosti převodu obchodního podílu (buď bylo dělení podílu provedeno bez souhlasu společnosti, nebo nově vzniklé podíly nebyly dělitelné padesáti, případně měly nižší hodnotu

⁸¹ Ustanovení § 117 ObchZ.

než zákonem požadovaných 100 Euro). Po novelizaci je rozdělení podílu všeobecně umožněno. Rozhodnout o rozdělení obchodního podílu přísluší valné hromadě (ustanovení § 46 Nr. 4. GmbHG). Na rozdíl od české úpravy, se však společenská smlouva požadavku na tento souhlas může vzdát a ponechat tak společníkovi naprosto volnou ruku v rozdělování obchodních podílů. V případě jakéhokoli rozdělení podílu je nutné tuto změnu zaznamenat do seznamu společníků.⁸²

A jaké jsou výhody takovéto úpravy? Možnost rozdělit podíl by bylo praktické například v situaci, kdy si chce vlastník jednoho podílu vzít úvěr u třech odlišných bank a každá si žádá zajistit svůj úvěr nějakou zástavou. Tento společník díky nové úpravě může rozdělit podíl na tři samostatné podíly a použít každý z nich jako zástavu pro každý z poskytnutých úvěrů.⁸³ Nevýhodou je nepochybně fakt, že časté rozdělování podílů vede k rozdrobenosti nejen podílů ale i vlastnické struktury společnosti. Jestliže se společníci rozhodnou rozdělení podílu upravit ve společenské smlouvě jinak, než je v zákoně, musí velmi pečlivě upravit podmínky rozdělení. Obzvláště požadavky na formu rozdělení by měly být přísné, aby bylo možné jednotlivá rozdělení řádně přezkoumat i po uplynutí delší doby.

Německý zákon o společnosti s ručením omezeným v souvislosti s rozdělením podílu dovoluje vlastníku více podílů stejného druhu, aby tyto podíly opět sloučil do jednoho podílu. Podle dispozitivního ustanovení § 46 Nr. 4 GmbHG je k takovému jednání třeba souhlasu valné hromady. Společenská smlouva však může ponechat slučování podílů zcela na libovůli společníků. Domnívám se, že praxe ukáže, že i u nás bude užitečné zavést institut sloučení podílů, a to hlavně v případě, kdy dojde k přílišnému rozdrobení podílu.

2.6. Kmenový list

Další novinkou týkající se podílu ve společnosti s ručením omezeným je ambivalentně přijímaný kmenový list. Kmenový list je nový typ cenného papíru⁸⁴ na řad, kterým v případě, že tak stanoví společenská smlouva, může být představován podíl společníka na společnosti s ručením omezeným. Ustanovení § 32 odst. 2 zákona o obchodních korporacích totiž dovoluje, aby podíl společníka v kapitálové společnosti byl představován cenným papírem.

⁸² HECKSCHEN, Heribert, op. cit. sub 78, Rn. 416 – 434.

⁸³ *Der Gesellschaftsanteil kann daher beliebig geteilt und ein oder mehrere Teile an Kreditinstitute verpfändet werden, solange nur jeder Geschäftsanteil auf volle € lautet. Vor allem bei der Verpfändung des Anteils zu Sicherungszwecken an Kreditinstitute erweist sich diese neue Regelung als äußerst praktisch.*, HECKSCHEN, Heribert, op. cit. sub 78, Rn. 422.

⁸⁴ Ustanovení § 514 NOZ definuje cenný papír jakožto listinu, se kterou je právo spojeno takovým způsobem, že je po vydání cenného papíru nelze bez této listiny uplatnit ani převést.

Zákon dále stanoví, že kmenový list lze vydat pouze k podílu, jehož převoditelnost není omezena nebo podmíněna. Proto, aby nedocházelo ke konkurenci této úpravy a úpravy akciové společnosti, nelze kmenový list vydat jako zaknihovaný cenný papír a nelze jej veřejně nabízet nebo přijmout k obchodování na evropském regulovaném trhu ani na jiném veřejném trhu.⁸⁵ K formálním náležitostem kmenového listu patří: a) označení, že se jedná o kmenový list, b) jednoznačná identifikace společnosti, c) výši vkladu připadající na podíl, d) jednoznačnou identifikaci společníka, e) označení podílu, k němuž je kmenový list vydán (může být vydán i k jednotlivým druhům podílů a f) označení kmenového listu, jeho číslo a podpis jednatele nebo jednatelů.⁸⁶ Kmenový list lze vydat jako hromadný cenný papír, jež musí obsahovat údaj o tom, kolik kmenových listů nahrazuje a označení podílů, které nahrazuje.⁸⁷ Dle ustanovení § 139 zákona o obchodních korporacích platí, že se vlastníci kmenových listů zapisují do seznamu společníků a také do obchodního rejstříku. Kmenový list se jakožto cenný papír na řad převádí rubopisem. Právním aspektům jeho převodu se budu věnovat v kapitole 4.1. Převod kmenového listu.

Autoři zákona o obchodních korporacích si od zavedení kmenového listu slibují vyšší využitelnost společnosti s ručením omezeným.⁸⁸ Bohumil Havel konstatuje, že „... *zákon nezavádí kmenový list, aby formuloval zjednodušenou obdobu akciové společnosti, ale aby usnadnil vlastníkům podílů život a zjednodušil cirkulaci podílů.*“⁸⁹ Bohumil Havel dále upozorňuje, že kmenový list není projevem anonymizace společnosti a podkládá to skutečností, že se společníci (tedy i vlastníci kmenových listů) zapisují obligatorně nejen do seznamu společníků, ale i do obchodního rejstříku. Kmenový list představuje další možný nástroj správy společnosti.⁹⁰

Vzhledem k možnosti spojit s každým podílem různá práva a povinnosti a vzhledem k tomu, že tato možnost není zákonem nijak limitovaná, se v praxi může objevit nespočet kmenových listů, do kterých budou inkorporována zvláštní práva či povinnosti. Stanislava Černá v souvislosti se stejnou úpravou, kterou zavádí zákon o obchodních korporacích v souvislosti s akciemi,⁹¹ poukazuje na otázku, kde jsou hranice autonomie vůle tvorby těchto

⁸⁵ HAVEL Bohumil, op. cit. sub 8, s. 85.

⁸⁶ Ustanovení § 138 odst. 1 ZOK.

⁸⁷ Ustanovení § 138 odst. 2 ZOK.

⁸⁸ HAVEL Bohumil, op. cit. sub 8, s. 85.

⁸⁹ HAVEL Bohumil, op. cit. sub 3 str. 351.

⁹⁰ Tamtéž.

⁹¹ Ustanovení § 276 ZOK říká: *Akcie se zvláštními právy, se kterými jsou spojena stejná práva, tvoří jeden druh. Akcie, se kterými není spojeno žádné zvláštní právo, jsou akcie kmenové.* Stejně tak pak v souvislosti s podíly

zvláštních druhů akcií. Naprosto stejné otázky si lze klást i ve vztahu ke kmenovým listům. Na velmi obecné rovině poskytuje odpověď na tyto otázky pouze nový občanský zákoník, který zakotvuje princip, že zakázána jsou taková ujednání, která porušují dobré mravy, veřejný pořádek a práva týkající se postavení osob, včetně práva na ochranu osobnosti.⁹²

V souvislosti s akciovým právem a s variabilitou podílu je možné zamyslet se nad tím, zda bude společnost s ručením omezeným moci vydávat zaměstnanecké kmenové listy jako zvláštní druh kmenového listu. Účelem zaměstnaneckých akcií bylo zainteresovat zaměstnance akciové společnosti do hospodářských výsledků společnosti.⁹³ Výhoda těchto akcií spočívala v tom, že s nimi bylo spojeno právo na jejich vrácení společnosti, případně zaměstnanci nemuseli splatit celou jmenovitou hodnotu akcií, ale jen její část. Zaměstnanecké akcie byly zrušeny k 31.12.2000 a byly nahrazeny zvýhodněnými akciemi pro zaměstnance společnosti, jejichž výhoda spočívá v možnosti nabýt akcie za nižší částku. Zaměstnanci s nimi navíc mohou volně disponovat. Domnívám se, že nic nebrání společnosti s ručením omezeným, aby vydala kmenové listy obdobné zvýhodněným akciím pro zaměstnance. Jednalo by se o kmenové listy, které by zaměstnanci nabyli za zvýhodněnou cenu.⁹⁴ Vidina podílu na zisku může zaměstnance společnosti pozitivně motivovat k efektivnější práci. Osobně nespatřuji v tomto způsobu motivace zaměstnanců žádné překážky. Společníci by si však měli uvědomit, že takto může vzniknout velmi roztříštěná vlastnická struktura společnosti, která může narušit osobní ráz společnosti s ručením omezeným nebo že některý ze zaměstnanců skoupí kmenové listy ostatních zaměstnanců a nabude tak poměrně velký podíl na společnosti a tedy i vliv na ni. Tomuto nebezpečí by se však dalo lehce předejít tím, že by s těmito zaměstnaneckými kmenovými listy nebylo spojeno hlasovací právo.

Možnost vtělit práva a povinnosti společníka společnosti s ručením omezeným do cenného papíru německé právo neumožňuje. Ve stanovách však lze zakotvit vytvoření tzv. *Geschäftsanteilscheine* neboli podílových listů.⁹⁵ Jedná se o listiny, kterými se prokazuje existence podílu, nikoli o listiny, do které je podíl inkorporován. Podílový list se tedy jako cenný papír ani nechová. Jeho předání nevede k převodu podílu, nemá ani legitimační ani

ustanovení § 135 odst. 1 ZOK zakotvuje, že: *Podíly, se kterými jsou spojena stejná práva a povinnosti, tvoří jeden druh. Podíl, se kterým nejsou spojena žádná práva a povinnosti, je podíl základní.*

⁹² Ustanovení § 1 odst. 2 NOZ.

⁹³ DĚDIČ, Jan, Radim KŘÍŽ a Ivana ŠTENGLOVÁ. *Akciové společnosti*. 4. přeprac. vyd. Praha: Beck, 2001, xxii, 670 s. ISBN 80-7179-494-5, s. 101.

⁹⁴ Část vkladu by poskytl zaměstnanec a druhou část by doplatila společnost. Domnívám se jedná o určitou formu finanční asistence. Bude-li však poskytnuta v souladu s § 200 ZOK, bude přípustná.

⁹⁵ ZIEMONS, H. op. cit. sub 68, Rn. 80-82.

garanční funkci.⁹⁶ Obecně je však přípustné vydání tzv. *Gewinnanteilscheine*,⁹⁷ případně *Dividendenscheine*.⁹⁸ Jedná se o listiny, do kterých může být inkorporován nárok na vyplacení nějakého výnosu, např. podílu na zisku. Nárok na podíl na zisku může být vtělen do cenného papíru teprve poté, co bylo přijato rozhodnutí valné hromady o rozdělení zisku a po vydání kuponů společností.⁹⁹ Teprve k tomuto okamžiku vzniká nárok na podíl na zisku jako samostatné právo. Jedná se o cenný papír na majitele a osobě, která jej předloží emitentovi, musí být vyplacen konkrétní výnos.

Společnost s ručením omezeným může vydávat tzv. *Genussscheine* neboli poživací listy. Zákon sice úpravu poživacích listů pro společnost s ručením omezením výslovně neumožňuje, jedná se však o tradiční prostředek financování této formy společnosti a jako takový je i přípustný. Poživací listy zaručují třetí osobě majetková práva, která běžně náleží společníkům, avšak nezakládají této osobě postavení společníka vůči emitující společnosti. Poživací právo má povahu závazkového nároku a jedná se tak o čistě věřitelská práva.¹⁰⁰ Poživací listy mohou zakládat nárok na podíl na čistém zisku, podíl na likvidačním zůstatku, přednostní právo na získání podílu ve společnosti, ale i právo využívat zařízení společnosti.¹⁰¹

Na úpravu kmenových listů se použije nový občanský zákoník, a to jako obecný předpis, konkrétně ustanovení § 514 a násl. Nový občanský zákoník svou účinností výslovně zrušuje zákon č. 591/1992 Sb., o cenných papírech, ve znění pozdějších předpisů.

2.7. Shrnutí

Často je nová úprava obsažená v zákoně o obchodních korporacích kritizována za to, že společnost s ručením omezeným ztrácí svoji osobní povahu, stává se díky možnosti rozdrobenější vlastnické struktury anonymnější a formálnější a čím dál více se přibližuje akciové společnosti.¹⁰² Na první pohled se může zdát, že zavedení kmenových listů, variability a plurality podílu společnosti s ručením omezeným tuto obchodní korporaci skutečně přibližuje akciové společnosti. To se však děje pouze fakultativně. Přesnější je říci, že zákon dává společníkům možnost odchýlit se v určitých případech od standardního pojetí

⁹⁶ ALTMEPPEN, Von Holger a Günter H. ROTH. *Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung: (GmbHG) ; Kommentar, [mit MoMiG, FGG-ReformG, BilMoG und ARUG]*. 7., neubearb. Aufl. München: Beck. ISBN 978-340-6627-491, Rn. 9.

⁹⁷ ZIEMONS, H. op. cit. sub 68, Rn. 83.

⁹⁸ ALTMEPPEN, Von Holger a Günter H. ROTH, op. cit. sub 96, Rn. 10.

⁹⁹ „..., dass der Gewinnanteilschein den Dividendenanspruch erst nach Fassung des Gewinnverwendungsbeschluss und Aufruf des Coupons durch die Gesellschaft verbriefen kann.“

¹⁰⁰ ALTMEPPEN, Von Holger a Günter H. ROTH, op. cit. sub 96, Rn. 11.

¹⁰¹ ČERNÁ, Stanislava, op. cit. sub 37, s. 70.

¹⁰² PELIKÁN, Robert, op. cit. sub 57, s. 76.

společnosti s ručením omezením a vytvořit si takovou vlastnickou strukturu společnosti, jakou si přejí. Bohumil Havel také ve svém článku z počátku roku 2009 přiznává, že se nechal inspirovat angloamerickým přístupem kdy se dva typy kapitálových společností – tedy *public* a *private* společnosti navzájem sbližují.¹⁰³ Sám se snažil koncept společnosti s ručením omezeným pojmout jako soukromou společnost, která stojí na pomezí dosavadního konceptu a akciové společnosti. „..., *není tak formulována akciová společnost druhého řádu, ale otevřenější forma soukromoprávní společnosti s omezenou odpovědností.*“¹⁰⁴

Přestože se autoři zákona o obchodních korporacích hlásí převážně k angloamerickým inspiračním zdrojům, na příkladu komparace s německou úpravou je dobře vidět, že se nejedná o ojedinělý jev, ale o reformní hnutí prostupující Evropskou unií, jehož součástí jsme se stali také my. Zákon o obchodních korporacích zavedení novinek ponechává zcela na vůli společníků společnosti s ručením omezeným.

Německé pojetí společnosti s ručením omezeným, které bylo po více než 120 let výrazněji novelizováno jen několikrát, se přijetím modernizačního zákona MoMiG modernizovalo tím směrem, kterým dnes zákon o obchodních korporacích modernizuje českou společnost s ručením omezeným. Jsem si jistá, že je možné německý pětiletý náskok využít a nechat se inspirovat. Co se týče variability podílu, vychází německá kategorizace jednotlivých typů zvláštních druhů podílů jak ze zkušeností praxe, tak z analogického použití některých ustanovení týkajících se akciové společnosti. Jsem si jistá, že tyto zvláštní druhy podílů budou bezpochyby zajímavé i pro české zakladatele. Stejně tak mi přijdou užitečné poživací listy, které slouží k financování společnosti. Zákonodárce se může inspirovat institutem sloučení stejných druhů podílů do jednoho. V praxi se jistě najdou situace, kdy společníci velmi ocení možnost vlastnit více druhů podílů, případně podíl rozdělit jindy, než při jeho převodu nebo přechodu. Možnosti, které nám zákon o obchodních korporacích nabízí, jsou obrovské.

V závěru této kapitoly bych dodala, že jsem toho názoru, že nová liberálnější úprava opravdu může přispět k, již vysoké, atraktivitě společnosti s ručením omezeným. Na druhou stranu si dovedu představit, že si drobní podnikatelé nebudou komplikovat své podnikání různými druhy podílů, jejich pluralitou nebo jejich nahrazením kmenovým listem. Je však

¹⁰³ HAVEL, Bohumil, op. cit. sub 11, s. 8.

¹⁰⁴ Tamtéž.

pozitivní, že v případě, kdy tak budou chtít udělat, jim zákon k tomu dává možnost. Do žádných novot je nenutí.

3. Převod podílu

Dle nového občanského zákoníku lze podíl považovat za věc v právním slova smyslu (podrobněji bylo rozebráno v kapitole 2.1. Podíl jako věc v právním slova smyslu) a tedy i za předmět občanskoprávních vztahů. Vlastník podílu s ním může disponovat, avšak pouze v mezích a za podmínek, které mu stanoví zákon nebo společenská smlouva, a to z důvodu ochrany zájmů nejen společníka jako vlastníka podílu, ale také konkurujících zájmů ostatních společníků a obchodní korporace jako takové.¹⁰⁵ Právní dispozice s podílem byly rozebrány výše. Avšak nejfrekventovanější právní dispozici s podílem představuje jeho prodej neboli převod.

Zákon o obchodních korporacích řadí převod podílu do hlavy IV, dílu 4 Zánik účasti společníka ve společnosti. V obchodním zákoníku je převod obchodního podílu upraven v oddílu Práva a povinnosti společníků. Vzhledem k tomu, že mnozí teoretici¹⁰⁶ převod řadí do kategorie zániku účasti společníka na společnosti, pokládám toto systematické členění za vhodné. Převod podílu ve společnosti s ručením omezeným se řídí úpravou obsaženou v ustanovení § 207 – 210 zákona o obchodních korporacích. Jedná se o úpravu speciální k ustanovením nového občanského zákoníku. Subsidiárně se na převod podílu použijí zejména ustanovení o koupi či darování a jiná, neodporuje-li to povaze věci.

Převod podílu podřazujeme pod derivativní nabytí účasti v obchodní korporaci¹⁰⁷ a formou právního nástupnictví je singulární sukcese, což znamená, že nabyvatel podílu vstupuje do těch práv a povinností převodce, která jsou spojena s převáděným podílem.¹⁰⁸ K převodu podílu dochází na základě zvláštního smluvního typu, a to smlouvy o převodu podílu anebo prostřednictvím smlouvy o převodu závodu, je-li podíl součástí jmění společnosti.¹⁰⁹

¹⁰⁵ PELIKÁNOVÁ, Irena a Stanislava ČERNÁ, op. cit. sub 74, s. 72.

¹⁰⁶ ŠTENGLOVÁ, Ivana, op. cit. sub 31, s. 263, POKORNÁ, Jarmila, op. cit. sub 12, s. 194.

¹⁰⁷ „Dále lze derivativně nabyt podíl přechodem, tj. děděním nebo v důsledku fúze, rozdělení či převodu obchodního jmění na společníka, tedy v důsledku univerzální sukcese po smrti či zániku původního společníka.“ BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava, op. cit. sub 31, s. 72.

¹⁰⁸ DVORÁK, Tomáš, op. cit. sub 33, s. 123.

¹⁰⁹ BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava, op. cit. sub 31, str. 72.

3.1. Předpoklady převodu podílu

Převod podílu není právně volný. Aby bylo možné platně uzavřít smlouvu o převodu podílu a na jejím základě podíl převést, je nezbytné, aby byly splněny určité předpoklady, které vyžaduje zákon případně společenská smlouva. Mezi tyto předpoklady patří převoditelnost podílu, která je z části upravena v zákoně a z části si ji mohou společníci upravit ve společenské smlouvě. S převoditelností souvisí její podmíněnost udělením souhlasu určitých orgánů nebo osob. Cílem této kapitoly je popsat výše zmíněné předpoklady, vypořádat se se zvláštní úpravou převodu u jednočlenných společností, pojednat o účinnosti smlouvy o převodu a povinnosti loajality při převodu.

3.1.1. Převod podílu na společníka společnosti s ručením omezeným a na třetí osoby

Zákon o obchodních korporacích upravuje stejně tak, jako obchodní zákoník,¹¹⁰ dva odlišné právní režimy převodu podílu. Stanovuje odchylné podmínky pro převod podílu na jiného společníka společnosti s ručením omezeným a pro převod podílu na třetí osobu – nespolečníka. Tyto odlišné režimy pramení z principu uzavřenosti společnosti s ručením omezeným a z ochrany před vstupem nechtěných osob do společnosti.

3.1.1.1. Převod podílu na společníka společnosti s ručením omezeným

Ustanovení § 207 zákona o obchodních korporacích stanoví, že každý společník může svůj podíl převést na jiného společníka. To znamená, že ze zákona je dispozitivně podíl na jiného společníka společnosti s ručením omezeným převoditelný bez jakéhokoli omezení. Zde bych ráda poukázala na skutečnost, že současně účinný obchodní zákoník automaticky předpokládá souhlas valné hromady s převodem na jiného společníka, ledaže by společenská smlouva stanovila jinak. Pokud jde o novou úpravu, může společenská smlouva podmínit převod podílu na společníka, a to souhlasem některého z orgánů společnosti, tj. valné hromady, jednatelů a dozorčí rady. Zákon o obchodních korporacích se neomezuje pouze na valnou hromadu, ale dává možnost ve společenské smlouvě určit i jiný orgán. Důvodem omezení převoditelnosti podílu na jiného společníka je bezpochyby snaha o kontrolu poměru hlasů společníků ve společnosti.

Z dikce zákona není zřejmé, zda je možné převod podílu na společníka úplně vyloučit. Vzhledem k tomu, že autoři zákona o obchodních korporacích v důvodové zprávě tvrdí, že:

¹¹⁰ Ustanovení § 115 odst. 1 a odst. 2 ObchZ.

„Pojetí převoditelnosti podílu se v obecné rovině nemění s tím, že možnost podmínit převod souhlasem některého z orgánů společnosti je myšlena obecně, tedy na skutečnost převodu, nikoliv na určení konkrétní osoby.“,¹¹¹ domnívám se, že to možné je, stejně tak jako to je možné podle současné úpravy.¹¹²

3.1.1.2. Převod podílu na třetí osobu

Vzhledem k charakteru společnosti s ručením omezeným je převod podílu této obchodní korporace upraven vždy přísněji než převod na společníka. Důvodem je výše zmíněná ochrana společnosti před účastí nežádoucích osob.¹¹³ Z dikce dispozitivního ustanovení § 208 odst. 1 zákona o obchodních korporacích plyne, že společník může převést podíl na osobu, která není společníkem jen se souhlasem valné hromady. Zde je podmíněnost daná souhlasem valné hromady striktnější než u převodu podílu na jiného společníka, kde lze převod podmínit souhlasem kteréhokoli orgánu společnosti. Jedná se o logický krok v tom smyslu, že o vstupu třetí osoby do společnosti by měli rozhodnout vždy pouze společníci. Z dikce zákona¹¹⁴ vyplývá, že společenská smlouva může převoditelnost podílu na třetí osobu buď zcela vyloučit, nebo naopak učinit převod podílu na jinou osobu mimo společníka právně volným a nijak ho neomezovat.¹¹⁵

Podle obchodního zákoníku je doposud nutné, aby převoditelnost podílu na jinou osobu společenská smlouva výslovně připustila. Kdyby toto ustanovení ve společenské smlouvě chybělo, nebylo by možné podíl na třetí osobu převést, aniž by bylo současně nutné změnit společenskou smlouvu. Dikce nové úpravy je dle mého názoru praktičtější z hlediska běžných právních dispozic s podílem a tím pádem jistě i příznivější pro společníky společnosti s ručením omezeným.

3.1.1.3. Převod podílu v případě jediného společníka

Zákon o obchodních korporacích zakotvuje v ustanovení § 14 pravidlo, podle kterého v případě, že se společnost stane jednočlennou, nepřihlíží se k těm ujednáním společenské smlouvy, která zakazují nebo omezují převoditelnost podílu. Podíl je tedy převoditelný vždy. V případě, že je převod podmíněný souhlasem, domnívám se, že ani k tomuto se nepřihlédne

¹¹¹ HAVEL Bohumil, op. cit. sub 8, s. 107.

¹¹² POKORNÁ, Jarmila, op. cit. sub 12, s. 194.

¹¹³ ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Pocta Miloši Tomsovi k 80. narozeninám*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006, 447 s. ISBN 80-86898-81-4, s. 388.

¹¹⁴ „Neurčí-li společenská smlouva jinak, může ...“ ustanovení § 208, odst. 1 ZOK.

¹¹⁵ To vyžaduje zákon o obchodních korporacích v případě, má-li být k podílu vydán kmenový list. Převoditelnost takového podílu nesmí být omezena ani podmíněna.

a souhlasu nebude třeba. Konečně i právní teorie se shoduje na tom, že je absurdní, aby si jediný společník sám sobě musel v působnosti valné hromady udělovat souhlas s převodem.¹¹⁶ Je však pravda, že v této věci zaujala odlišné stanovisko judikatura.¹¹⁷ Také obchodní zákoník stanovil, že podíl jednočlenné společnosti je vždy převoditelný na třetí osoby.

3.1.2. Souhlas s převodem podílu

Převoditelnost podílu může být, a často také je, omezena udělením souhlasu některého z orgánů společnosti. Toto omezení je v určitých případech požadováno zákonem a v jiných jej může zakotvit společenská smlouva. Ať už je souhlas požadován zákonem nebo společenskou smlouvou, je jeho udělení nutným předpokladem pro to, aby se smlouva o převodu podílu stala účinnou, a tedy aby k převodu podílu vůbec došlo.

3.1.2.1. Souhlas při převodu na jiného společníka a důsledky jeho neudělení

V případě, že se společníci rozhodnou podmínit převod podílu na jiného společníka souhlasem některého z orgánů společnosti tak, jak jim to umožňuje zákon, je tento souhlas předpokladem pro to, aby se smlouva mezi jejími stranami stala účinnou. Orgány společnosti se rozumí valná hromada, jakožto nejvyšší orgán společnosti,¹¹⁸ dále jednatele (též jako kolektivní orgán)¹¹⁹ a dozorčí rada.

Souhlas valné hromady bude dán formou usnesení valné hromady podle ustanovení § 190 odst. 1 zákona o obchodních korporacích nebo také rozhodnutím mimo valnou hromadu podle ustanovení § 175 odst. 1 zákona o obchodních korporacích. Co se týče způsobu rozhodování, bude se postupovat dle ustanovení § 171 odst. 1 písmene b) zákona o obchodních korporacích. Tedy o rozhodnutí, jehož důsledkem se mění společenská smlouva, bude potřeba souhlas alespoň dvouřetinové většiny hlasů všech společníků, přičemž rozhodnutí valné hromady, kterým je udělen souhlas s převodem podílu se osvědčuje veřejnou listinou. Tato úprava se odlišuje od ustanovení obchodního zákoníku, kde rozhodování valné hromady o udělení souhlasu s převodem obchodního podílu nebylo dle ustanovení § 141 odst. 1 obchodního zákoníku považováno za rozhodování o změně společenské smlouvy, a tak stačilo rozhodnutí prosté většiny. O tomto rozhodnutí však bylo nutné pořádat notářský zápis.

¹¹⁶ BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava, op. cit. sub 31, s. 76, POKORNÁ, Jarmila, op. cit. sub 12, s. 196.

¹¹⁷ Blíže rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 29.3.2011, sp. zn. 29 Cdo 282/2010.

¹¹⁸ Ustanovení § 44 ZOK.

¹¹⁹ Ustanovení § 194 odst. 2 ZOK.

Zákon o obchodních korporacích nestanoví, jakou formu bude mít souhlas vyžadovaný od jiných orgánů společnosti, obecně stanoví pouze to, že rozhodnutí orgánů obchodní korporace musí být určité, srozumitelné, nesmí zavazovat k nemožnému plnění a nesmí odporovat dobrým mravům.¹²⁰ Dá se však předpokládat že se na něj použijí přiměřeně ustanovení zákona o rozhodování valné hromady, případně může podmínky udělení souhlasu stanovit společenská smlouva.

Zákon o obchodních korporacích přichází s jiným pojetím důsledků absence souhlasu příslušného orgánu společnosti, než jak jej upravoval obchodní zákoník. Dikce ustanovení § 207 odst. 2 zákona o obchodních korporacích zní: není-li souhlas udělen do 6 měsíců ode dne uzavření smlouvy o převodu, nastávají tytéž účinky, jako při odstoupení od smlouvy, ledaže je ve smlouvě o převodu určeno jinak. Odstoupením od smlouvy se závazek zrušuje od počátku a zanikají tak práva a povinnosti smluvních stran.¹²¹ Jan Hejda je názoru, že smlouva o převodu podílu může tyto účinky vyloučit.¹²² Vzhledem k tomu, že smlouva o převodu podílu nenabude účinnosti dříve, než bude souhlas udělen a v případě, že by smluvní strany vyloučily zákonem předvídané účinky odstoupení od smlouvy pro případ, že by souhlas nebyl udělen, dostali by se smluvní strany do nepříjemné situace. Měly by platně uzavřenou smlouvu, podle které si již mohly poskytnout nějaké plnění, ale která kvůli své neúčinnosti nemůže způsobit právní následky v ní předvídané. Z tohoto důvodu bych dikci ustanovení § 207 odst. 2 zákona „ledaže je ve smlouvě o převodu určeno jinak“ nevykládala, jako možnost pro vyloučení předvídaných účinků, ledaže si smluvní strany pojistily situaci neudělení souhlasu nějakým jiným způsobem, jakým jsou například odkládací či rozvazovací podmínky.

Velmi vhodně upravuje zákon o obchodních korporacích situaci, kdy příslušný orgán, který je povinen udělit souhlas s převodem podílu není činný nebo neudělí souhlas bez udání důvodu. Po uplynutí lhůty stanovené v předchozím odstavci, tedy šesti měsíců, pak tato smlouva o převodu podílu zanikne, a to s účinky *ex tunc* a společníkovi vznikne právo vystoupit ze společnosti. Společník musí v souladu s přiměřeným užitím ustanovení § 164 o příplatkové povinnosti, učinit o takovém vystoupení společnosti písemné oznámení a to v prekluzivní lhůtě jednoho měsíce ode dne, kdy došlo k zániku smlouvy o převodu podílu.

¹²⁰ Ustanovení § 45, dost. 1 a 2 ZOK.

¹²¹ Ustanovení § 2004 odst. 1 a § 2005 odst. 1, NOZ.

¹²² HEJDA, Jan, op. cit. sub 18, s. 72.

Tato úprava řeší situaci, kdy je společníkovi znemožněno převést svůj podíl na nabyvatele – jiného společníka z důvodů váznoucích na straně orgánů společnosti, a tudíž nemůže dojít k zániku jeho účasti na společnosti. Podle obchodního zákoníku by tento společník zůstal ve společnosti „uzamčen“, ledaže by se o ukončení své účasti ve společnosti s ručením omezeným s ostatními společníky dohodl nebo za splnění předem daných podmínek požádal soud, aby jeho účast ve společnosti zrušil.¹²³

3.1.2.2. Souhlas při převodu na třetí osobu a důsledky jeho neudělení

Společník může převést podíl na osobu odlišnou od společníka pouze se souhlasem valné hromady, ledaže si společníci ve společenské smlouvě stanoví něco jiného. Na rozhodnutí valné hromady se použijí stejná ustanovení, o kterých jsem se zmínila výše, v kapitole 3.1.2.1. Souhlas při převodu na jiného společníka a důsledky jeho neudělení. Zákonodárce opět zakotvuje, že smlouva o převodu podílu nenabude účinnosti dříve, než bude souhlas udělen. V případě, že souhlas do 6 měsíců udělen není, opět nastávají tytéž účinky, jako při odstoupení od smlouvy, ledaže je ve smlouvě o převodu určeno jinak. Právní úprava důsledků absence souhlasu valné hromady je tedy velmi podobná jako u převodu podílu na jiného společníka. S výjimkou ustanovení o zániku účasti ve společnosti v případě, že je valná hromada nečinná nebo neudělí souhlas bez udání důvodu. Otázkou je, proč zákonodárce upravil možnost vystoupit ze společnosti pouze v případě převodu podílu na jiného společníka a nikoli v případě převodu na třetí osobu. Domnívám se, že odpovědí, která se v tomto případě nabízí, je opět již několikrát zmíněná ochrana společnosti před vstupem třetích osob. V případě, že společník vystoupí pro důvody uvedené v ustanovení § 207 ZOK, stane se společníkův podíl uvolněným podílem, se kterým společnost nakládá jako zmocněnec.¹²⁴ Její povinností je uvolněný podíl prodat za přiměřenou cenu, přičemž společníci zde mají zákonné předkupní právo. Zde zřejmě autoři zákona o korporacích předpokládali, že se k tomuto podílu přihlásí právě ten společník, který měl být v původní smlouvě o převodu podílu nabyvatelem a tak do společnosti nebudou přistupovat jiné osoby.

Situaci, kdy společník zůstane ve společnosti uzamčen proti své vůli z důvodu, že valná hromada neudělí souhlas s převodem podílu, případně je nečinná, se dá ve společenské smlouvě vyhnout tak, že si společníci ve společenské smlouvě sjednají

¹²³ Ustanovení § 149a a § 148 odst. 1 ObchZ.

¹²⁴ Ustanovení § 212 ZOK.

povinnost ostatních společníků, aby v takovém případě ve stanoveném poměru převzali podíl společníka, kterému valná hromada neudělila souhlas s převodem na třetí osobu.¹²⁵

3.1.2.3. Společné

Zákon ani u jednoho typu převodu podílu nestanoví, zda souhlas příslušného orgánu musí být dán před uzavřením smlouvy o převodu podílu nebo až poté. Vzhledem k tomu, že v této oblasti nedochází oproti obchodnímu zákoníku k žádným změnám, je třeba říci, že právní teoretici dovodili,¹²⁶ že souhlas může být udělen jak předběžně, tak i následně. Jan Dědič tento názor dále podkládá skutečností, že zákon vyžaduje souhlas k převodu, nikoliv souhlas k uzavření smlouvy o převodu podílu.¹²⁷ Z důvodu právní jistoty účastníků smluvního vztahu bych pak, stejně jako Ivana Štenglová, doporučila, aby účastníci preferovali souhlas daný předem.¹²⁸ Také judikatura dovodila stejný názor, a to v rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 27.2.2007, sp. zn. 29 Odo 1278/2005, a v rozhodnutí ze dne 24.4.2004, sp. zn. 29 Odo 414/2003. Na druhou stranu pokud bude ve společenské smlouvě zakotven požadavek na souhlas daný před uzavřením smlouvy o převodu podílu, a následně dojde k uzavření smlouvy o převodu podílu, aniž by byl souhlas udělen, je možné tuto smlouvu podle mého názoru považovat za absolutně neplatnou. A to i přesto, že nový občanský zákoník obecně preferuje to, aby právní jednání byla považována za platná a případně následně zhojená (možným následným souhlasem). Společníci v tomto případě přistoupili k přísnější úpravě sami, a proto pro ně bude tato závazná.

Společníci mohou ve společenské smlouvě souhlas požadovaný příslušným orgánem v obou převodních právních režimech dále konkretizovat a diferenciovat. Například v případě převodu na jiného společníka společnosti lze vyloučit takový převod, na základě kterého by společník nabyvatel přesáhl určitou hranici. Například by získal podíl o velikosti více než 50 % a tím by se stal většinovým společníkem. V zájmu ochrany společnosti před vstupem třetích osob může společenská smlouva určit, že přistupující osoba musí splňovat určité

¹²⁵ BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava, op. cit. sub 31, s. 75-76.

¹²⁶ BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava, op. cit. sub 31, s. 73, POKORNÁ, Jarmila, op. cit. sub 12, s. 197, DVOŘÁK, Tomáš, op. cit. sub 33, s. 126, ČECH, Petr. K některým úskalím převodu obchodního podílu. *Právní rádce*. 155200716-22, s. 16-22, DĚDIČ, Jan. *Obchodní zákoník: komentář*. 1. vyd. Praha: Polygon, 2002, S. 851-1743. ISBN 80-7273-071-1. S. 1032.

¹²⁷ DĚDIČ, Jan. *Obchodní zákoník: komentář*. 1. vyd. Praha: Polygon, 2002, S. 851-1743. ISBN 80-7273-071-1., s. 1032.

¹²⁸ BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava, op. cit. sub 31, s. 73.

předpoklady, jako například, že se musí jednat o podnikatele v určitém oboru. Nebo naopak vyloučí možnost nabytí podílu osobě, která je konkurentem společnosti.¹²⁹

Považuji za nutné zmínit, že je-li zákonem nebo společenskou smlouvou požadován souhlas některého z orgánů společnosti, neexistuje na něj právní nárok. Účastníci, kterým byl souhlas odepřen, se nemohou domáhat u soudu, aby byl soudem tento souhlas nahrazen.¹³⁰

3.1.2.4. Souhlas manžela (podíl a společné jmění manželů)

Úprava společného jmění manželů (dále jen „společné jmění“ nebo „SJM“) v novém občanském zákoníku zakotvuje v souvislosti s podílem to, co judikatura i právní teorie dávno dovozovaly (viz dále). Ustanovení § 709 odst. 3 nového občanského zákoníku výslovně stanoví, že součástí společného jmění je také podíl manžela v obchodní společnosti, stal-li se manžel v době trvání manželství společníkem obchodní společnosti. Uvedené ustanovení se nepoužije, pokud tento manžel nabyl podíl způsobem, stanoveným v ustanovení § 790 odst. 1 nového občanského zákoníku.¹³¹

Vrátíme-li se zpátky do právního režimu současně účinné úpravy (ObčZ a ObchZ), zjistíme, že pojetí podílu jakožto předmětu společného jmění manželů nebylo jednoznačné a zabývala se jím nejen odborná literatura, ale zejména judikatura. Ustanovení § 143 odst. 1 občanského zákoníku zařadilo do SJM věci, práva a jiné majetkové hodnoty. Na akademické půdě probíhali různé protichůdné diskuse o povaze podílu jako předmětu společného jmění manželů.¹³² Výkladové problémy však odstranil Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 20.7.2004, sp. zn. 22 Cdo 700/2004, který dovodil, že: *„Jestliže jeden z manželů za trvání manželství nabude z prostředků patřících do společného jmění manželů obchodní podíl ve společnosti s ručením omezeným, stává se tím získaný majetek (hodnota takového podílu) ze zákona součástí společného jmění manželů. Proto je také omezen v nakládání s obchodním podílem, pokud nejde o jeho obvyklou správu, neboť stejnou měrou jako náleží jemu, náleží i druhému manželovi.“* Je tedy třeba říci, že nový občanský zákoník reflektuje dosavadní směr judikatury.

¹²⁹ ČECH, Petr. K některým úskalím převodu obchodního podílu. *Právní rádce*. 155200716-22, s. 16-22, s. 16.

¹³⁰ DVORÁK, Tomáš, op. cit. sub 33, s. 126.

¹³¹ Nabytí darem, děděním, odkazem, jako náhradu nemajetkové újmy na přirozených právech, pokud jej nabytí právním jednáním vztahujícím se k výlučnému vlastnictví nebo náhradou za poškození, zničení nebo ztrátu výhradního majetku.

¹³² BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava, op. cit. sub 31, s. 96, RADVANOVÁ, Senta a Michaela ZUKLÍNOVÁ. *Kurs občanského práva: instituty rodinného práva*. 1. vyd. Praha: Beck, 1999, XIX, 227 s. ISBN 80-7179-182-2.

Výše citovaný rozsudek dále dovozuje v systematickém výkladu s ustanovením § 143 odst. 2 ObčZ, že je nutné odlišit právní postavení společníka společnosti, od právního postavení druhého manžela, který se společníkem nestal. „*Jen manžel – společník, má práva a povinnosti vyplývající pro něj z úpravy postavení společníka obchodní společnosti v obchodním zákoníku či jiném právním předpise nebo ve společenské smlouvě. Je však oddělen od majetkové hodnoty obchodního podílu, která zůstává manželům společná.*“¹³³ Z výše uvedeného lze logicky dovodit, že je manžel – společník omezen v nakládání s obchodním podílem, pokud nejde o jeho obvyklou správu ve smyslu ustanovení §145 odst. 2 ObčZ, protože stejnou měrou náleží i druhému manželu. V těch případech právní dispozice s podílem, kdy se nejedná o obvyklou správu, se vyžaduje souhlas druhého manžela, jinak se bude jednat o právní úkon relativně neplatný podle ustanovení § 40a ObčZ. Tedy i v případě převodu podílu bylo nutné udělení souhlasu manžela – nespolečníka s tímto převodem.

Občanský zákoník výslovně zakotvuje zásadu, že stane-li se jeden z manželů za trvání manželství společníkem společnosti, nezakládá nabytí podílu účast druhého manžela.¹³⁴ Problém však vidím v tom, že nový občanský zákoník žádné takové ustanovení explicitně nezakotvuje. Naopak v ustanovení § 713 odst. 2 nového občanského zákoníku čteme, že povinnosti a práva spojená se společným jměním nebo jeho součástmi náleží oběma manželům společně a nerozdílně. Tuto skutečnost je podle mého názoru možné vykládat dvojím způsobem. Budeme-li se řídit pouze výkladem nového občanského zákoníku, dojdeme k závěru, že právní postavení manžela – společníka a manžela – nespolečníka odlišeno není. V tomto případě bude zřejmě možné užít přiměřeně ustanovení o spoluvlastnictví. Manželé si zřejmě budou muset stanovit společného zmocněnce, který bude jednat za oba manžele. Domnívám se, že by v tomto případě měli být oba manželé zapsáni v obchodním rejstříku a v seznamu společníků.

Druhý výklad bych opřela o základní vymezení pojmu společného jmění, které je zakotveno v ustanovení § 708 nového občanského zákoníku. Společní jmění manželů tvoří to, co manželům náleží, má majetkovou hodnotu a není vyloučeno z právních poměrů. Zákon říká, že součástí společného jmění je i podíl. Na tento podíl byl použit určitý majetek, který náležel do společného jmění, přičemž k tomuto užití musel dát dle ustanovení § 715 nového

¹³³ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 20.7.2004, sp. zn. 22 Cdo 700/2004.

¹³⁴ Ustanovení § 143 odst. 2 ObčZ.

občanského zákoníku souhlas druhý manžel.¹³⁵ Jsem názoru, že to, co ve skutečnosti do společného jmění náleží, není podíl představující účast společníka na společnosti, ale majetková hodnota, která byla do účasti na společnosti ze společného jmění investována. Samotná účast manžela na obchodní korporaci již podle mého názoru do společného jmění nespadá. Mým názorem je, že pokud společníci uzavírají společenskou smlouvu, jedná se o závazkový vztah, který zakládá určitá práva a povinnosti, ke kterým se tito dobrovolně zavázali, a není možné, aby tato práva a povinnosti mohla vykonávat jiná osoba z titulu manželství se společníkem.¹³⁶ Tato osoba může pouze uplatňovat vliv na právní jednání manžela – společníka ve vztahu k majetku ve společném jmění, nikoli na právní jednání ve vztahu k obchodní korporaci. Co se týče právního jednání manžela ve vztahu ke společnosti, jedná se o věci osobního výkonu společníka. Na druhou stranu k právnímu jednání, které se dotýká majetku ve společném jmění, respektive majetkové hodnoty podílu (kterým převodu podílu ve společném jmění manželů bezpochyby je), bude vyžadován souhlas manžela, jinak se bude jednat o právní jednání relativně neplatné.¹³⁷

Jsem tedy názoru, že zákonodárce nechtěl zakotvit možnost, aby práva a povinnosti společníka vedle společníka vykonával společně a nerozdílně i druhý manžel. Tím by byl porušen i základní princip společnosti s ručením omezeným, a to ochrana proti vstupu třetích osob do společnosti. Podle mého názoru bude i nadále odděleno právní postavení manžela společníka od právního postavení druhého manžela, přičemž pouze manžel – společník bude mít práva a povinnosti vyplývající pro něj ze zákona a společenské smlouvy. Domnívám se, že předmětem společného jmění bude majetková hodnota podílu. Ta zůstane oběma manželům společná. Dvořák s Jehličkou¹³⁸ považují odlišné právní postavení manžela – společníka a manžela – nespolečníka za praktické také v situaci, kdy soud rozhoduje po zániku společného jmění manželů o jeho vypořádání, přičemž podíl může být přikázán jen tomu manželovi, který je společníkem ve společnosti.¹³⁹

¹³⁵ Pouze v případě, že tato částka přesahuje míru přiměřenou majetkovým poměrům manželů (§ 715, dost. 1 NOZ).

¹³⁶ Manžel – nespolečník nepřistupuje žádným svým právním jednáním ke společenské smlouvě, a to ani ze zákona.

¹³⁷ DVORÁK, Tomáš. Společné jmění manželů a podíl v obchodní společnosti nebo družstvu - některé otázky vzájemných vztahů. *Obchodněprávní revue*. 292010267-273, s. 267-273.

¹³⁸ ŠVESTKA, Jiří, Jiří SPÁČIL, Marta ŠKÁROVÁ a Milan HULMÁK. *Občanský zákoník: komentář*. 1. vyd. Praha: Beck, 2008, XVI, 1221 s. ISBN 978-80-7400-004-1, s. 853.

¹³⁹ Taktéž rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30.5.2005, sp. zn. 22 Cdo 1781/2004: „Rozhoduje-li soud po zániku společného jmění manželů o vypořádání obchodního podílu ve společnosti s ručením omezeným, nestačí přikázat hodnotu obchodního podílu, ale je třeba přikázat obchodní podíl. Obchodní podíl může být přikázán jen společníku obchodní společnosti.“

Lze tedy shrnout, že podíl dle nového občanského zákoníku je součástí společného jmění a že převod podílu nelze řadit do obvyklé správy¹⁴⁰ a proto bude vyžadovat souhlas manžela – nespolečníka. Pokud by manžel – nespolečník nedal souhlas s převodem podílu, je smlouva o převodu podílu dle nového občanského zákoníku stížena relativní neplatností, které se může dovolat pouze tento manžel,¹⁴¹ přičemž v případě, že oprávněný manžel nenamítne neplatnost tohoto právního jednání v subjektivní tříleté lhůtě, považuje se právní jednání za platné.¹⁴² Smluvním stranám, respektive nabyvateli podílu, bych v zájmu právní jistoty doporučila, aby si před uzavřením smlouvy ověřil, zda převodce má či nemá podíl, který převádí ve společném jmění. Zákon přesně nestanoví, jakým způsobem má být souhlas manžela dán, vzhledem k povaze věci a k právní jistotě smluvních stran bych však doporučovala, aby byl dán písemně, případně aby byla pravost podpisu úředně ověřena.

3.1.3. Povinnost loajality při převodu podílu

Jedním z dalších předpokladů platného převodu podílu je povinnost společníka zachovat vůči společnosti loajalitu. Loajalita je chápána jako respekt k zájmům společnosti a uznání jejich nadřazenosti individuálním zájmům těch, kteří se na ní účastní.¹⁴³ Tuto povinnost v českém právu dovodila právní teorie¹⁴⁴ a zároveň potvrdila judikatura.¹⁴⁵ Významným rozhodnutím v této oblasti je rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 26.7.2007, sp. zn. 29 Odo 387/2006, kdy Nejvyšší soud konstatoval, že: *„Jednou ze zásad, kterými se řídí obchodní zákoník, je princip loajality. Za použití tohoto principu lze dovodit, že jednou z povinností společníka při převodu obchodního podílu je, aby tímto převodem neúměrně a neodůvodněně neohrozil další činnost a existenci společnosti, resp. aby právo převést podíl nezneužil k obejití povinností, jež by mu jinak plynuly z případné likvidace či prohlášení konkursu na majetek společnosti...“* Stanislava Černá mluví o povinnosti loajality nejen jako

¹⁴⁰Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 13.7.2011, sp. zn. Cdo 3450/2009.

¹⁴¹ Ustanovení § 714 odst. 2 NOZ.

¹⁴² Namítnout lze v obecné promlčecí lhůtě, která trvá dle ustanovení § 629 odst. 1 NOZ tři roky a začíná běžet okamžikem, kdy právo mohlo být uplatněno poprvé, tedy pokud se osoba dozvěděla o okolnostech rozhodných pro začátek běhu promlčecí lhůty anebo kdy se o nich dozvědět měla a mohla. (§ 619 odst. NOZ).

¹⁴³ ČERNÁ, Stanislava. K některým aspektům zájmu kapitálové společnosti. *Pocta Ivaně Štenglové k sedmdesátým narozeninám : právo společností - ohlednutí za dvěma desetiletími účinnosti obchodního zákoníku.* V Praze: C.H. Beck, 2012, s. 63-79, s. 63.

¹⁴⁴ ČERNÁ, Stanislava. *Obchodní právo.* 1. vyd. Praha: ASPI-Wolters Kluwer, 2006, 360 s. ISBN 80-7357-164-1, s. 185, ČECH, Petr. Péče řádného hospodáře a povinnost loajality. *Právní rádce.* 15320074-16, s. 4-16, DĚDIČ, Jan, Radim KRÍŽ, Ivana ŠTENGLOVÁ a Petr ČECH. *Akciové společnosti.* 7., přeprac. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, xxv, 672 s. ISBN 978-80-7400-404-9, str. 355-359.

¹⁴⁵ Kromě výše zmíněného rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 26.6.2007, sp. zn. 29 Odo 387/2006, dále také rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 3.2.2005, sp. zn. 7 Cmo 117/2004 nebo rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 31.1.2006, sp. zn. 29 Odo 1007/2005.

o povinnosti právní, ale tak jako o povinnosti s etickým rozměrem.¹⁴⁶ S tím nezbývá než naprosto souhlasit.

Autoři nového občanského zákoníku a zákona o obchodních korporacích reflektovali pozornost, která byla povinnosti loajality věnována, a zakotvili ji v obecných ustanoveních nového občanského zákoníku,¹⁴⁷ konkrétně pak v ustanovení § 212, které stanoví: „*Přijetím členství v korporaci se člen vůči ní zavazuje chovat se čestně a zachovávat její vnitřní řád.*“

3.2. Smlouva o převodu podílu

Bezpochyby nejčastější dispozicí s podílem jest jeho převod, a to na základě právního titulu, jímž je smlouva o převodu podílu (podíl však lze převést také prostřednictvím smlouvy o koupi závodu, viz kapitola 4.2. Smlouva o koupi závodu). Obchodní zákoník upravuje náležitosti smlouvy o převodu obchodního podílu v ustanovení § 115 odst. 3, avšak tato úprava je velice kusá a docházelo tak k nejasnostem, které se staly předmětem velkého množství rozhodnutí soudů vyšších instancí a Nejvyššího soudu České republiky. Smlouva o převodu obchodního podílu byla pojímána jako zvláštní smluvní typ. To vycházelo z problematického chápání obchodního podílu jako jiné majetkové hodnoty, což v praxi vedlo k nemožnosti aplikace obecných smluvních typů, jako smlouvy kupní pro převod úplatný, případně smlouvy darovací, pro převod bezplatný.¹⁴⁸ Dalším důvodem pro nemožnost aplikace těchto ustanovení je skutečnost, že smlouva o převodu obchodního podílu je dle ustanovení § 261 odst. 3 písm. a) plně podřízena režimu obchodního zákoníku. V poslední době se výklad formálních náležitostí smlouvy o převodu podílu díky rozsáhlé judikatuře poměrně ustálil. Navíc zákon o obchodních korporacích a nový občanský zákoník tyto judikatorní závěry reflektují.

Vzhledem k již několikrát zmíněnému novému pojetí podílu jako věci v právním slova smyslu, nebude nic bránit tomu, aby byla na smlouvu o převodu podílu, v případě, že to nebude odporovat povaze věci, aplikována podpůrně ustanovení o darování, o koupi a o koupi věci movité.¹⁴⁹ K tomuto závěru směřovala právní praxe¹⁵⁰ a částečně také judikatura. Příkladem může být usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 20.12.2005, sp. zn. 7 Cmo

¹⁴⁶ ČERNA, Stanislava, op. cit. sub 143, s. 63.

¹⁴⁷ Ustanovení § 210-213 NOZ.

¹⁴⁸ DVORÁK, Tomáš, op. cit. sub 33, s. 123.

¹⁴⁹ Darování – ustanovení § 2055 – 2078 NOZ, koupě – ustanovení § 2079 – 2188 NOZ, koupě movité věci – ustanovení § 2085 – 2127 NOZ.

¹⁵⁰ PELIKÁNOVÁ, Irena. *Komentář k obchodnímu zákoníku: § 56-260*. 2. přeprac. a dopl. vyd. Praha: Linde, 1998, 1306 s. ISBN 80-7201-130-8, s. 414.

519/2005, kde bylo konstatováno, že „v případě úplatného převodu (...) jde fakticky o jeho koupi, přičemž na tuto se vedle § 115 ObchZ vztahují rovněž i § 409-470 ObchZ. Jde-li o bezplatný převod, pak se na takovou smlouvu vztahují vedle § 115 ObchZ i § 628-630 ObčZ.“ Ačkoli Vrchní soud odkazuje v zásadě na přímé použití příslušných ustanovení o kupní a darovací smlouvě, Nejvyšší soud svými rozhodnutími¹⁵¹ spíše poukázal na analogické použití těchto ustanovení, které mělo zohlednit některá specifika související s obchodním podílem.¹⁵²

Ustanovení zákona o obchodních korporacích, která se týkají převodu podílu, se použijí vůči ustanovením nového občanského zákoníku jako *lex specialis*. Úpravu smlouvy o převodu podílu však v zákoně o obchodních korporacích nenajdeme tak, jako v obchodním zákoníku, na jednom místě (ustanovení § 115 odst. 3 ObchZ). Je třeba ji hledat nejen v Hlavě IV pojednávající o společnosti s ručením omezeným, ale také v obecných ustanoveních Hlavy I. zákona (viz dále).

Smlouvu o převodu podílu lze dále definovat jako smlouvu, která je nejen konsensuálně obligačním právním jednáním, tedy titulem, na základě kterého se převod realizuje, ale zároveň je i úkonem reálným, kdy účinností smlouvy dochází k přechodu podílu z převodce na nabyvatele. Jedná se tedy o smlouvu, které zákon přiznává translační účinky.¹⁵³ V případě uzavírání smlouvy o převodu podílu se použijí obecná ustanovení nového občanského zákoníku o smlouvách a o uzavírání smluv (ustanovení § 1724 a násl. NOZ).

3.2.1. Formální náležitosti smlouvy o převodu podílu

3.2.1.1. Písemná forma

Stejně jako obchodní zákoník, zakotvuje i zákon o obchodních korporacích písemnou formu smlouvy o převodu podílu. Výslovně tak činí v ustanovení § 6 ZOK: „Právní jednání týkající se založení, vzniku, změny, zrušení nebo zániku obchodní korporace vyžadují písemnou formu s úředně ověřenými podpisy, jinak jsou neplatná.“ Soud k této neplatnosti přihlédne i bez návrhu. Tato neplatnost se posoudí podle nového občanského zákoníku jako neplatnost dle ustanovení § 582 odst. 1, které stanoví, že právní jednání, které není učiněno ve formě stanovené zákonem, je neplatné. Vzhledem k tomu, že je nový občanský zákoník (mimo jiné) založen na zásadě, že na právní jednání se má hledět spíše jako na platné než jako

¹⁵¹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 5.4.2006, sp. zn. 29 Odo 221/2005, rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 21.3.2007, sp. zn. 29 Odo 266/2005.

¹⁵² ČECH, Petr. K některým úskalím převodu obchodního podílu. *Právní rádce*. 156200723-29, s. 23-29, s. 24.

¹⁵³ ČECH, Petr, op. cit. sub 152, s. 23.

na neplatné,¹⁵⁴ domnívám se, že se tak umožňuje smluvním stranám tuto vadu dodatečně zhojit.¹⁵⁵

Právní teorie se shoduje na tom, že je možné uzavřít smlouvu na dvou listinách.¹⁵⁶ Velmi často uzavírají smlouvy o převodu podílu zplnomocnění zástupci smluvních stran. V praxi nečinil žádné problémy požadavek na to, aby i tato plná moc k uzavření smlouvy o převodu podílu měla písemnou formu.

3.2.1.2. Úřední ověření podpisů

Ani požadavek na úřední ověření podpisů se nemění. Zákon o obchodních korporacích ho dokonce zakotvuje dvakrát, poprvé ve výše citovaném ustanovení § 6 ZOK a podruhé v ustanovení § 209 odst. 2 ZOK.¹⁵⁷

Ačkoli nebylo pochyb o písemné formě plné moci ke sjednání smlouvy o převodu podílu, nebylo dlouho zřejmé, zda je nutné na tyto plné moci vztáhnout i požadavek úředně ověřených podpisů. V rozhodnutí ze dne 23.5.2007, sp. zn. 29 Odo 894/2006 uzavřel Nejvyšší soud ČR, že ověření podpisů na plné moci je důležité nejen z hlediska právní jistoty nabyvatele podílu společnosti, ale i třetích osob. Je nutné vědět, že osoba, která podíl převádí je osobou oprávněnou tento podíl opravdu převést, že se tato osoba shoduje s osobou zapsanou v obchodním rejstříku jako společník společnosti: *„Tomuto účelu pak nepochybně odpovídá, aby byly úředně ověřeny nejen podpisy zmocněnců na smlouvě, ale i podpis na plné moci k uzavření takové smlouvy. Jen takový postup totiž může zajistit účel sledovaný právní úpravou, neboť zajišťuje, že plnou moc podepsal společník, který obchodní podíl převádí.“* Plně se ztotožňuji s tím, co vyslovil Nejvyšší soud, ačkoli jsem názoru, že tato skutečnost je na základě logického výkladu (pomocí argumentu *a minore ad maius*) s ohledem na právní jistotu smluvních stran více než zřejmá.

Petr Čech v této souvislosti doplňuje, že účelem úředního ověření pravosti podpisu, kromě zachování právní jistoty může být také ochrana smluvních stran před ukvapeným jednáním, protože v případě požadavku ověření podpisu je nutno vyhledat úředního

¹⁵⁴ Zakotveno v ustanovení § 574 NOZ.

¹⁵⁵ Ustanovení § 582 odst. 1 NOZ: *„Není-li právní jednání učiněno ve formě ujednané stranami nebo sjednané zákonem, je neplatné, ledaže strany vadu dodatečně zhojí.“*

¹⁵⁶ ŠTENGLOVÁ, Ivana, op. cit. sub 30, s. 392., BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava, op. cit. sub 31, s. 77.

¹⁵⁷ *„Převod podílu je vůči společnosti účinný doručením účinné smlouvy o převodu podílu s úředně ověřenými podpisy.“*

ověřovatele, což je příležitost pro to vše v klidu zvážit. Další funkci lze shledat v ochraně před antidatací smlouvy, protože úřední ověření fixuje den, kdy byla smlouva podepsána.¹⁵⁸

Ověřit pravost podpisu lze při podpisu smlouvy, tedy v den kdy byla smlouva uzavřena nebo i následně, kdy daná smluvní strana před ověřovatelem uzná podpis na smlouvě za vlastní. Smlouva se stane účinnou (za předpokladu splnění případných dalších podmínek) až dnem tohoto ověření.¹⁵⁹ Úřední ověření pravosti podpisu neboli legalizaci provádějí podle zákona č. 21/2006 Sb. o ověřování shody opisu nebo kopie s listinou a o ověřování pravosti podpisu a o změně některých zákonů (zákon o ověřování): krajské úřady, obecní úřady obcí s rozšířenou působností, další obecní úřady, újezdní úřady, držitel poštovní licence a Hospodářská komora České republiky. Dále podle zákona č. 358/1992 Sb. Zákon České národní rady o notářích a jejich činnosti (notářský řád) (dále jen „notářský řád“) jsou legalizací pověřeni notáři a podle zákona č. 85/1996 Sb. o advokacii podle ustanovení § 25a může advokát za určitých okolností nahradit úřední ověření prohlášením o pravosti podpisu. Dále lze ověřit podpis u konzulárních úřadů a diplomatických misí České republiky (čl. 3 a čl. 5 písm. f) Vídeňské úmluvy o konzulárních stycích) nebo u velitele lodi (ustanovení § 35 odst. 1 zákona č. 61/2000 Sb., o námořní plavbě ve znění pozdějších předpisů). Co se týče neplatnosti smlouvy z důvodu absence ověřeného podpisu, uplatní se ustanovení § 582 tak, jak bylo popsáno výše.

3.2.2. Podstatné náležitosti smlouvy o převodu podílu

Vzhledem k tomu, že se podle nové úpravy na smlouvu o převodu podílu aplikují přiměřeně ustanovení o koupi, případně o darování, domnívám se, že se podstatné náležitosti odvodí od podstatných náležitostí těchto smluv. Obecně je tedy, dle mého názoru, třeba určit v případě úplatného převodu: smluvní strany, předmět převodu a cenu.¹⁶⁰ V případě bezúplatného převodu pak smluvní strany a předmět převodu. Na rozdíl od obchodního zákoníku zákon o obchodních korporacích nestanoví povinnost třetí osoby, která vstupuje do společnosti, aby výslovně prohlásila, že přistupuje ke společenské smlouvě, případně ke stanovám.¹⁶¹ Tomuto se budu podrobněji věnovat v kapitole 3.2.3.2. Přistoupení ke společenské smlouvě. Jakékoli právní jednání však musí obsahem a účelem odpovídat

¹⁵⁸ ČECH, Petr. K převodu obchodního podílu. *Právní rádce*. 1511200730-33, s. 30-33, s. 30.

¹⁵⁹ Shodně BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava, op. cit. sub 31, s. 77.

¹⁶⁰ Taktéž i DĚDIČ, Jan. *Právo kapitálových obchodních společností: přehled judikatury s komentářem*. Praha: Linde, 2010, 2 sv. (990 s., s. 997-1975). ISBN 978-80-7201-781-2., s. 1688.

¹⁶¹ Ustanovení § 115 odst. 3 ObchZ.

dobrým mravům i zákonu,¹⁶² musí být určité, srozumitelné a vážná vůle jednajících musí být zjevně projevena.¹⁶³

Obchodní zákoník určuje pouze jedinou podstatnou náležitost smlouvy o převodu obchodního podílu, a to výše zmíněné prohlášení nabyvatele – třetí osoby o přistoupení ke společenské smlouvě případně ke stanovám společnosti. Další podstatné náležitosti byly dovozovány právní praxí a rozhodnutími soudů vyšších instancí a Nejvyššího soudu. Lze shrnout, že taktéž kopírují podstatné náležitosti kupní smlouvy, přičemž hlavním určovatelem je obecný požadavek kladený na právní úkony podle ustanovení § 37 občanského zákoníku, a to aby byly učiněny svobodně, vážně, určitě a srozumitelně.¹⁶⁴

3.2.2.1. Smluvní strany

Určení smluvních stran nebývá v praxi problematické. Při identifikaci smluvních stran lze vyjít z notářského řádu. U fyzické osoby je nutné uvést její jméno, příjmení, bydliště a datum narození. Rodné číslo lze uvést pouze se souhlasem této fyzické osoby.¹⁶⁵ U právnické osoby se uvede obchodní firma nebo název, sídlo a identifikační číslo.

3.2.2.2. Předmět

Předmětem převodu se rozumí převáděný podíl nebo jeho část. Vzhledem k nově zakotvené variabilitě a pluralitě podílů společnosti s ručením omezeným bude nutné převáděný podíl pečlivě popsat a uvést, zda se jedná o podíl základní nebo o podíl, se kterým jsou spojena určitá práva a povinnosti. Podle Tomáše Dvořáka je třeba uvést taktéž výši vkladu do základního kapitálu, která připadá na převáděný podíl nebo jeho část a výši účasti nabyvatele na společnosti (zlomkem nebo procentem).¹⁶⁶ Vzhledem k tomu, že zákon o obchodních korporacích snížil minimální vklad z 20.000 Kč na částku ve výši jedné koruny české, bude možné převést každý podíl, jehož velikost v poměru k základnímu kapitálu odpovídá alespoň jedné koruně české. V souvislosti s podílem je samozřejmě také nutné identifikovat obchodní korporaci, jejíž podíl se převádí.

¹⁶² Ustanovení § 547 NOZ.

¹⁶³ Ustanovení § 551 – 553 NOZ.

¹⁶⁴ DVORÁK, Tomáš, op. cit. sub 33, s. 130.

¹⁶⁵ Ustanovení § 13c zákona č. 133/2000 Sb. Zákon o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel) v platném znění.

¹⁶⁶ DVORÁK, Tomáš, op. cit. sub 33, s. 130.

3.2.2.3. Úplatnost (cena) a bezúplatnost

Obchodní zákoník nestanoví domněnku bezúplatnosti nebo úplatnosti převodu obchodního podílu,¹⁶⁷ a proto v praxi často docházelo k různým výkladům, které usměrnila až judikatura. Nejvýznamnějším rozhodnutím je rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 7.10.1998, sp. zn. 1 Odon 110/97, kde Nejvyšší soud konstatoval, že: *Smlouvu o převodu obchodního podílu podle § 115 ObZ lze využít jak pro úplatný, tak pro bezúplatný převod. ... Pokud nelze z konkrétní smlouvy o převodu obchodního podílu zjistit, zda se její účastníci dohodli na úplatném či na bezúplatném převodu obchodního podílu není taková smlouva dostatečně určitá a je tedy absolutně neplatná podle § 37 odst. 1 OZ.*“ Podle nové úpravy se však použijí ustanovení o koupi a o darování, z nichž vyplývá, že je třeba úplatnost či bezúplatnost v textu smlouvy výslovně zmínit.

V případě úplatného převodu podílu se při stanovení ceny použije ustanovení § 2080 nového občanského zákoníku, podle kterého je kupní cena ujednána dostatečně určitě, je-li ujednána alespoň způsob jejího určení. Ustanovení § 1792 nového občanského zákoníku obecně zakotvuje postup, jakým způsobem se určí výše úplaty v případě, že cena není dohodnuta. V této situaci se má za to, že úplata byla ujednána ve výši obvyklé v době a v místě uzavření smlouvy. V případě, že se takto výši úplaty nepodaří určit, určí ji soud s přihlédnutím k obsahu smlouvy a povaze plnění a zvyklostem.

Právě k ujednání o ceně podílu se vztahuje velké množství judikatury, která tendovala k tomu, aby byla cena, resp. výše úplaty za podíl co nejvíce konkretizována. Nejvyšší soud ČR ve svém rozsudku ze dne 5.4.2006, sp. zn. 29 Odo 221/2005 potvrdil rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 15.3.1995, sp. zn. 7 Cmo 120/94 a konstatoval, že: *„Obchodní zákoník sice nezařazuje dohodu o ceně obchodního podílu či způsobu jejího určení mezi náležitosti smlouvy o převodu obchodního podílu, z požadavku určitosti právního úkonu (§ 37 odst. 1 OZ) však vyplývá nezbytnost takové dohody, neboť zákon pro smlouvu o převodu obchodního podílu nestanoví postup pro určení ceny, není-li uvedena ve smlouvě (jak to činí např. pro kupní smlouvu či smlouvu o dílo) a při nedostatku smluvního ujednání o ceně by tedy nebylo možné cenu s použitím dispozitivního ustanovení zákona určit.“* Součástí smlouvy o převodu podílu v současnosti tedy musí být dohodnutá cena nebo způsob jejího určení. Soud však také konstatoval, že takováto dohoda může být obsažena v příloze ke smlouvě o převodu

¹⁶⁷ DĚDIČ, Jan. op. cit. sub 160, s. 1688.

a musí mít vždy písemnou formu.¹⁶⁸ Petr Čech taktéž upozorňuje na skutečnost, že na určitost ujednání o výši kupní ceny klade Nejvyšší soud přísné nároky, když v rozhodnutí ze dne 15.6.2006, sp. zn. 29 Odo 609/2005 zrušil rozsudek Vrchního soudu v Praze, který shledal dostatečně určitým ujednání, kdy nabyvatel uhradil převodci částku odpovídající nominální hodnotě převedeného podílu.¹⁶⁹

Domnívám se, že judikatura, týkající se požadavku na přesné a nezbytné určení ceny úplatného převodu podílu se účinností nového občanského zákoníku nebude nadále uplatňovat, protože bude možné v případě nesjednání výše úplaty použít postup jejího dodatečného sjednání dle výše zmíněného ustanovení § 1792 nového občanského zákoníku. Osobně bych však smluvním stranám doporučila, aby si výši úplaty vždy dohodli, co nejpřesněji to bude možné, protože s ohledem na to, jakým způsobem na tuto problematiku kladla důraz právní teorie a judikatura, není možné vyloučit, že nedojde k interpretačním nedorozuměním.

Další důsledky úplatného či bezúplatného převodu mají daňový charakter. Bude-li podíl převeden bezúplatně, je třeba si uvědomit, že toto právní jednání podléhá podle zákona č. 357/1992 Sb. zákon o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí dani darovací, kterou je dle zákona povinen platit obdarovaný. Úplatný převod podílu pak podléhá podle zákona č. 586/1992 Sb. zákon o daních z příjmů dani z příjmu, kterou je povinen platit převodce podílu. Je samozřejmě nutné si ověřit, zda v určité konkrétní situaci není určitý příjem nebo dar od daně osvobozen.

3.2.3. Platnost, účinnost a její důsledky

3.2.3.1. Platnost a účinnost smlouvy o převodu podílu

Okamžikem, kdy smlouva o převodu podílu splňuje všechny předpoklady a podmínky, stává se nejen platnou, ale i účinnou. Co se týče předpokladů a podmínek účinnosti smlouvy o převodu, jedná se o ty, které stanoví zákon o obchodních korporacích, jiný zákon,¹⁷⁰ které předvídá společenská smlouva nebo, na kterých se dohodnou účastníci smlouvy. Smluvní strany mohou odložit účinnost smlouvy buď stanovením doby, nebo vázat její účinnost

¹⁶⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 5.4.2006, sp. zn. 29 Odo 221/2005.

¹⁶⁹ ČECH, Petr, op. cit. sub 152, s. 25.

¹⁷⁰ Zvláštní zákony mohou vyžadovat jako podmínku účinnosti smlouvy o převodu podílu souhlas příslušného státního orgánu. DĚDIČ, op. cit. sub 127, s. 1038.

na splnění rozvazovací podmínky.¹⁷¹ Účinností nastávají účinky, které jsou ve smlouvě předvídané, tedy dojde k převodu podílu z převodce na nabyvatele.¹⁷²

3.2.3.2. Přistoupení ke společenské smlouvě

Novinkou zákona o korporacích je ustanovení § 209 odst. 1, ve kterém je zakotveno, že nabytím podílu (tedy okamžikem účinnosti smlouvy o převodu podílu) přistupuje nabyvatel ke společenské smlouvě ze zákona. Tato úprava nahradí požadavek obchodního zákoníku, kdy nabyvatel – osoba odlišná od společníka musel výslovně přistoupit ke společenské smlouvě společnosti, a to pod sankcí neplatnosti smlouvy o převodu podílu.¹⁷³ Jsem přesvědčená o tom, že se jedná o krok správným směrem, protože sankce absolutní neplatnosti pro nedostatek tohoto prohlášení se mi zdá příliš přísná. Vezmeme-li v potaz, že osoba, která nabývá podíl, nepřímo projevuje vůli být společníkem společnosti a tím pádem být vázána nejen zákonem, ale i společenskou smlouvou společnosti. Nehledě na to, že toto ustanovení má ještě jednu praktickou rovinu. V případě převodu kmenového listu, který se převádí rubopisem, není představitelné, že by se součástí rubopisu mohlo stát i prohlášení o přistoupení k společenské smlouvě.¹⁷⁴

3.2.3.3. Účinnost smlouvy o převodu podílu vůči společnosti

Od účinnosti smlouvy mezi smluvními stranami, která má za následek převod podílu, je třeba dle ustanovení § 209 odst. 2 zákona o obchodních korporacích odlišovat účinnost převodu podílu ve vztahu ke společnosti. Teprve od účinnosti smlouvy o převodu podílu vůči společnosti je nabyvatel podílu oprávněn vykonávat práva a plnit povinnosti spojená s podílem svým jménem. Do té doby vykonává práva a povinnosti společníka bývalý majitel podílu svým jménem na účet nového majitele podílu.¹⁷⁵ Smlouva o převodu podílu je vůči společnosti účinná doručením účinné smlouvy o převodu podílu s úředně ověřenými podpisy.

Důsledkem doručení platné a účinné smlouvy o převodu podílu společnosti dochází ke změně společenské smlouvy. Domnívám se, že k tomuto nebude potřeba žádného zvláštního rozhodnutí, stejně jako je tomu podle současné úpravy.¹⁷⁶ Společnost je podle ustanovení § 139 odst. 4 zákona o obchodních korporacích povinna provést zápis zapisované

¹⁷¹ DĚDIČ, Jan, op. cit. sub 127, s. 1038.

¹⁷² GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 3. rozš. vyd. Plzeň: Čeněk, 2004, 343 s. ISBN 80-86473-85-6, s. 94.

¹⁷³ Srov. ustanovení § 115 odst. 3 ObchZ.

¹⁷⁴ HEJDA, Jan, op. cit. sub 18, s. 72.

¹⁷⁵ DĚDIČ, Jan, op. cit. sub 127, s. 1038.

¹⁷⁶ Tamtéž.

skutečnosti bez zbytečného odkladu poté, co jí tato změna byla prokázána, resp. doručena. Zápis změn zapisovaných skutečností má jen deklaratorní charakter. Irena Pelikánová tuto skutečnost kritizuje a poukazuje na to, že zákon váže účinnost smlouvy o převodu podílu na doručení společnosti, ačkoli existuje seznam společníků, a bylo by tedy možné předpokládat, že rozhodující význam bude mít zápis do tohoto seznamu. Tak tomu ostatně je i v některých zahraničních úpravách.¹⁷⁷ Deklaratorní povahu seznamu společníků však zákon o obchodních korporacích převzal jak u převodu podílu, tak u převodu kmenového listu.

3.2.3.4. Ručení převodce

Ustanovení § 209 odst. 1 zákona o obchodních korporacích zakotvuje zásadu, která se uplatňuje též v obchodním zákoníku, a to že převodce ručí společnosti za dluhy, které byly s podílem na nabyvatele převedeny.¹⁷⁸ Převodce tedy ručí pouze za ty dluhy, které na nabyvatele přešly na základě převodu podílu, nikoli za dluhy vzniklé později, přičemž rozhodným dnem je den, kdy došlo ke změně vlastníka podílu, tedy den doručení účinné smlouvy o převodu podílu společnosti.¹⁷⁹ V souladu s ustanovením § 26 zákona o obchodních korporacích¹⁸⁰ se bude jednat například o vkladovou povinnost, ale jistě také o povinnost splatit příplatek. Toto zákonné ručení není časově omezeno a zaniká až úplným splněním všech těchto dluhů.¹⁸¹ Na ručení převodce se přiměřeně užijí ustanovení nového občanského zákoníku o ručení, zakotvené v ustanoveních § 2018 až § 2028.

3.2.4. Vedlejší ujednání

Kromě podstatných náležitostí, bez jejichž dodržení by smlouva nebyla platná, si smluvní strany mohou fakultativně domluvit řadu vedlejších ujednání, která modifikují obsah práv a povinností, která pro ně ze smlouvy o převodu podílu plynou. Vzhledem k tomu, že se na podíl bude hledět jako na věc, jsem toho názoru, že se na vedlejší ujednání ve smlouvě o převodu podílu přiměřeně užijí ustanovení o vedlejších ujednáních při kupní smlouvě, která jsou obsažená v ustanoveních § 2132 až § 2157¹⁸². Může se také jednat o různé cenové a

¹⁷⁷ PELIKÁNOVÁ, Irena, op. cit. sub 150, s. 425.

¹⁷⁸ Srov. ustanovení § 115 odst. 3 ObchZ: „Převodce ručí za závazky, které přešly převodem obchodního podílu.“

¹⁷⁹ DVOŘÁK, Tomáš, op. cit. sub 33, s. 131.

¹⁸⁰ Ustanovení § 26 (1) ZOK: „Nepřejde-li na obchodní korporaci vlastnické právo k nepeněžitému vkladu, který je vnesen, uhradí vkladatel jeho cenu v penězích podle ocenění uvedeného ve společenské smlouvě a obchodní korporace převzatý předmět vkladu vrátí, ledaže ho vydala nebo je povinna vydat jiné oprávněné osobě. (2) Převede-li vkladatel (společník) podíl na jiného, ručí za splnění povinnosti podle odstavce 1, ...“

¹⁸¹ DVOŘÁK, Tomáš, op. cit. sub 33, s. 131.

¹⁸² Jedná se o výhradu vlastnického práva, Výhradu zpětné koupě, výhradu zpětné prodeje, předkupní právo, koupi na zkoušku, výhrada lepšího kupce, cenová doložka, případně jiná vedlejší ujednání.

měnové doložky jako ujednání o určení kupní ceny.¹⁸³ Níže se budu věnovat předkupnímu právu a výhradě vlastnictví, protože se domnívám, že se jedná o nejčastější vedlejší ujednání. Dále pojednám o podmínkách a prohlášeních a zárukách a odpovědnosti za vady podílu.

3.2.4.1. Předkupní právo

Předkupního právo může být sjednáno nejen ve smlouvě o převodu podílu, ale také společníky ve společenské smlouvě. V prvním případě se jedná o předkupní právo mající závazkovou povahu, tedy zavazuje smluvní strany a v druhém případě o předkupní právo mající věcnou povahu. Zavazuje tedy všechny vlastníky tohoto podílu.¹⁸⁴

Podstatou, respektive obsahem předkupního práva je, závazek nabyvatele podílu, aby v případě, že se rozhodne tento podíl převést na třetí osobu, jej nabídl nejprve k prodeji původnímu vlastníku.¹⁸⁵ Předkupní právo k podílu lze zřídit nejen pro situaci, kdy chce společník převést svůj podíl na třetí osobu, ale hlavně pro situaci, kdy příslušný orgán společnosti odmítne souhlas s převodem udělit. Výhody předkupního práva jsou zřejmé. Jednak společníci získají jistotu, že do společnosti neproniknou nevítané osoby, a za druhé budou mít záruku, že mohou společnost za splnění určitých podmínek opustit.¹⁸⁶

3.2.4.1.1. Předkupní právo ve smlouvě o převodu podílu

Právní teorie¹⁸⁷ i judikatura dovodila, že je možné předkupní právo ve smlouvě o převodu podílu sjednat a že se analogicky použije úprava občanského zákoníku. V tomto směru je významné rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 13.12.2005, sp. zn. 29 Odo 1339/2004, kde Nejvyšší soud nejen, že připustil možnost sjednat předkupní právo, ale ještě poukázal na skutečnost, že vzhledem k absenci úpravy předkupního práva v obchodním zákoníku, užije se analogicky úprava obsažená v občanském zákoníku. Nikoli však přímo, a to z důvodu, že se podíl nepovažuje za věc v právním slova smyslu. Tato překážka však účinností nového občanského zákoníku odpadne a proto je zřejmé, že se na úpravu předkupního práva ve smlouvě o převodu podílu nebo ve společenské smlouvě může přímo aplikovat úprava zakotvená v ustanoveních § 2140 až § 2149 nového občanského zákoníku.

¹⁸³ BEJČEK, Josef, Karel ELIÁŠ a Přemysl RABAN. *Kurs obchodního práva: obchodní závazky*. 5. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010, li, 542 s. ISBN 978-80-7400-337-0, s. 287.

¹⁸⁴ POKORNÁ, Jarmila. Několik úvah o předkupním právu k obchodnímu podílu ve společnosti s ručením omezeným, *Právo a podnikání*, 111199411-15.

¹⁸⁵ Dle ustanovení § 2140 odst. 1: „Ujedná-li si předkupník k věci předkupní právo, vzniká dlužníku povinnost nabídnout věc předkupníkovi ke koupi, pokud by ji chtěl prodat třetí osobě (koupěchtivému).“

¹⁸⁶ DVORÁK, Tomáš, op. cit. sub 33, s. 132.

¹⁸⁷ Např. POKORNÁ, Jarmila, op. cit. sub 184.

Vzhledem k ustanovení § 2140 odst. 2 nového občanského zákoníku lze předkupní právo sjednat nejen v souvislosti s kupní smlouvou, ale také v souvislosti s bezúplatným převodem podílu. Významnou změnu představuje skutečnost, že podle nového občanského zákoníku bude předkupní právo závazné také vůči dědicům a bude možné jej zcizit na smluvním základě.¹⁸⁸ Ačkoli není zákonem vyžadována písemná forma smlouvy o předkupním právu, vzhledem k tomu, že smlouva o převodu podílu vyžaduje pro svou platnost písemnou formu, mělo by být předkupní právo v této smlouvě obsaženo. Domnívám se tedy, že je vyloučeno, aby se smluvní strany na předkupním právu domluvily ústně mimo písemnou smlouvu.

Jak jsem se již zmínila výše, má předkupní právo ujednané ve smlouvě o převodu podílu závazkovou povahu. To potvrdil také Nejvyšší soud ČR ve výše zmíněném rozhodnutí ze dne 13.12.2005, sp. zn. 29 Odo 1339/2004 a Ústavní soud ČR ve starším nálezu ze dne 19.10.1999, sp. zn. I. ÚS 265/98 uveřejněném ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu ČR pod č. 144/1999. Oba soudy konstatovaly, že smluvní předkupní právo je závazné pouze mezi stranami, které si jej ujednaly a jeho nedodržení zakládá pouze nárok na náhradu škody. Oprávněná osoba se nemůže domáhat na nabyvateli zcizeného podílu s úspěchem toho, aby jí tento podíl nabídl ke koupi. V případě, že třetí osoba, tedy nabyvatel, respektive v terminologii nového občanského zákoníku koupěchtivý, o předkupním právu věděl, nebo vědět musel, platí, že je smlouva uzavřena s rozvazovací podmínkou uplatnění předkupního práva. Jedná se o úpravu, která v občanském zákoníku upravena nebyla a která bude dle mého názoru velice užitečná, protože bude alespoň v případě, že o předkupním právu nabyvatel podílu věděl zmírňovat důsledky závazkového předkupního práva pro oprávněnou osobu a umožní jí tak, předkupní právo uplatnit i v situaci, kdy daná věc již má nového vlastníka.

3.2.4.1.2. Předkupní právo ve společenské smlouvě

Předkupní právo ve prospěch jiných společníků společnosti s ručením omezeným zakotvené ve společenské smlouvě společnosti lze zařadit do širšího okruhu podmínek omezujících převody podílu, jehož hlavní funkcí je opět ochrana společnosti před vstupem nežádoucích osob do společnosti.¹⁸⁹ Vzhledem ke stále opakované změně pojetí podílu, jsem toho názoru, že zřízení předkupního práva k podílu jakožto věci bude mít věcně právní povahu. Předkupní právo, které bude zřízeno jako právo věcné, bude mít také jiné důsledky

¹⁸⁸ BĚLOHLÁVEK, Alexander, op. cit. sub 49. s. 587.

¹⁸⁹ POKORNÁ, Jarmila, op. cit. sub 184, s. 12-13, ČECH, Petr, op. cit. sub 129, s. 18.

než předkupní právo smluvní, protože v takovém případě je předkupník, tedy osoba oprávněná z předkupního práva, oprávněna domáhat se vůči nástupci druhé strany, jenž věc nabyt koupí, jiným způsobem postaveným ujednání o předkupním právu na roveň, aby mu věc za příslušnou úplatu převedl. Nabude-li však nástupce vlastnické právo k podílu jiným způsobem, přechází na něho povinnost nabídnout předkupníkovi věc ke koupí za podmínek, kterými byl vázán jeho předchůdce. Nekoupí-li však předkupník nabídnutou věc, zůstává mu předkupní právo zachováno. Tato úprava je zakotvena v ustanovení § 2144 nového občanského zákoníku a představuje tak změnu v pojetí porušení předkupního práva upraveného ve společenské smlouvě, kterou judikoval Nejvyšší soud v rozhodnutí ze dne 4.4.2000, sp. zn. 29 Cdo 2811/99, a to, že není-li splněna povinnost nabídnout podíl ke koupí jinému společníkovi, zakládá tato skutečnost absolutní neplatnost smlouvy o převodu podílu. Vzhledem k tomu, že předkupní právo zřízené ve společenské smlouvě bude velmi často svědčit více osobám, použije se nově zavedená úprava ustanovení § 2141, kdy tyto osoby mohou předkupní právo uplatnit jen v celku a to i tehdy, že jedné z těchto osob předkupní právo zanikne nebo jej neuplatní.

3.2.4.2. Výhrada vlastnictví

Výhrada vlastnictví představuje pro převodce podílu v rámci smlouvy o převodu podílu možnost sjednat si, aby na nabyvatele přešlo vlastnictví k podílu až úplným zaplacením kupní ceny. Jedná se tedy o možnost odložit účinnost přechodu práv k obchodnímu podílu k okamžiku úplnému zaplacení kupní ceny.¹⁹⁰ Nová úprava nevyvolává žádné pochyby o použití ujednání výhrady vlastnictví v souvislosti s převodem podílu. Nově zakotvuje možnost sjednat si přechod vlastnictví i v případě, že je cena hrazena ve splátkách. Vzhledem k tomu, že by výhrada vlastnictví měla být součástí smlouvy o převodu, jež vyžaduje k jejímu platnému uzavření písemnou formu a úředně ověřené podpisy, bude tato výhrada podle ustanovení § 2134 nového občanského zákoníku působit vůči věřitelům nabyvatele ode dne úředního ověření podpisů.

Současná úprava opět trpí na pojetí podílu jako jiné majetkové hodnoty, které de facto ani nemůže být předmětem vlastnictví, ale majitelství. Nejvyšší soud ČR však v rozhodnutí ze dne 7.2.2006, sp. zn. 29 Odo 1241/2004 dovodil, že takové ujednání ve smlouvě o převodu obchodního podílu možné je. Dále však upozornil na to, že je výhradu vlastnictví třeba precizně formulovat v tom smyslu, že nesmí tvořit podmínku pro účinnost smlouvy o převodu

¹⁹⁰ ČECH, Petr, op. cit. sub 152, s. 27.

podílu, ale podmínku pro převod vlastnictví k podílu. Jinak by se jednalo o podmínku z formálního hlediska nesplnitelnou, protože by tato smlouva nemohla vyvolat právní účinky v ní předvídané, zaplacení kupní ceny by nemělo právní důvod a jednalo by se o bezdůvodné obohacení.¹⁹¹ Toto konstatování soudu bude jistě možné vztáhnout i na úpravu nového občanského zákoníku, ačkoli pojetí bezdůvodného obohacení se liší v tom smyslu, že se musí jednat o obohacení bez spravedlivého důvodu.¹⁹² Domnívám se, že v případě judikovaném Nejvyšším soudem by podle nového občanského zákoníku k bezdůvodnému obohacení zřejmě nedošlo, protože spravedlivý důvod by představovala platná smlouva o převodu podílu a prvotní záměr smluvních stran.

3.2.4.3. Jiná vedlejší ujednání

Nabyvateli podílu bych v zájmu právní jistoty doporučila, aby smlouva o převodu podílu obsahovala oddíl prohlášení a záruk převodce ve vztahu ke společnosti s ručením omezeným. Jedná se o to, aby převodce prohlásil za pravdivá a přesná prohlášení jako například, že společnost byla řádně založena, že podniká v souladu s příslušnými právními předpisy, že společnost není nebo že ji nehrozí insolvence, že je v pořádku účetnictví společnosti, že společnost nemá žádné nedoplatky na daních, na zdravotním či sociálním pojištění, že není účastníkem soudního nebo jiného sporu a že převáděný podíl na společnosti není zatížený žádnými právy třetích osob. Tato prohlášení mohou být rozdělena na šest oddílů, a to na korporátní záležitosti, na činnost společnosti, na účetnictví, daně, sociální a zdravotní pojištění a jiné poplatky, na spory a obchodní podíl. V případě, že se tato prohlášení ukáží jako nepravdivá či nepřesná, bude se jednat o porušení povinnosti převodce zajistit pravdivost a přesnost prohlášení a nabyvatel bude oprávněn po převodci požadovat náhradu škody.

Pro případ porušení jakékoliv povinnosti vyplývající ze smlouvy o převodu podílu bych také doporučila možnost sjednat si smluvní pokutu. Smluvní pokuta jakožto paušalizovaná náhrada škody je upravena v ustanoveních § 2048 až 2052 nového občanského zákoníku. Smluvní pokutu lze buď ujednat v určité konkrétní výši, nebo musí být sjednán způsob, jak se výše smluvní pokuty určí. Věřitel může požadovat smluvní pokutu bez zřetele na to, zda mu porušením povinnosti vznikla škoda či ne. Zaplacení smluvní pokuty pak

¹⁹¹ ČECH, Petr, op. cit. sub 152, s. 27.

¹⁹² Ustanovení § 2991 odst. 1 NOZ.

nezbavuje dlužníka povinnosti řádně splnit svůj závazek. Smluvní pokuta je však efektivní pouze v případě, že je dlužník solventní¹⁹³

3.2.5. Odstoupení od smlouvy o převodu podílu

Odstoupení od smlouvy je jedním ze způsobů zániku závazků založených smlouvou. Nový občanský zákoník upravuje odstoupení od smlouvy v ustanovení § 2001 až § 2005 – od smlouvy lze odstoupit, ujedná-li si to strany, nebo stanoví-li tak zákon. Zákonná úprava je vázána na závažné porušení povinnosti druhou smluvní stranou, možnost smluvního odstoupení od smlouvy není prakticky omezena. Na druhou stranu v případech, kdy je odstoupení od smlouvy dáno zákonem, není možné se vzdát tohoto práva, které oprávněnému může teprve v budoucnu vzniknout.¹⁹⁴ Odstoupení od smlouvy podle obchodního zákoníku mělo účinky *ex nunc*, zatímco nový občanský zákoník zakotvuje zrušení smluvního závazku od počátku, tedy *ex tunc*.

Účinností nového občanského zákoníku a zákona o obchodních korporacích je užití ustanovení o odstoupení od smlouvy na smlouvu o převodu podílu naprosto nezpochybnitelné, avšak za účinnosti současných zákonů musela k tomuto závěru přiměřeného použití ustanovení nejen obchodního, ale i občanského zákoníku přispět až judikatura: „...*odvolací soud uzavřel, že od smlouvy o převodu obchodního podílu lze odstoupit, pouze je-li to upraveno ve smlouvě samé nebo za podmínek § 345 a násl. obch. zák. Tento závěr odvolacího soudu je správný, pro úplnost však dovolací soud dodává, že od smlouvy o převodu obchodního podílu lze odstoupit též, vyplývá-li to z jiného zákona – viz např. ustanovení § 575 odst. 3 občanského zákoníku...*“¹⁹⁵

Zákon o obchodních korporacích specificky upravuje situaci, kdy příslušný orgán obchodní korporace neudělí požadovaný souhlas s převodem podílu do šesti měsíců ode dne uzavření smlouvy o převodu podílu, a to tak, že tímto okamžikem nastávají účinky jako při odstoupení od smlouvy. O tomto více v předchozí kapitole. Smluvní strany si samozřejmě mohou upravit odstoupení od smlouvy sami tak, jak považují za vhodné.

V závěru kapitoly bych ráda zmínila rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 7.2.2006, sp. zn. 29 Odo 970/2005, který zakotvil formální náležitosti platného odstoupení od smlouvy o převodu podílu. Odstoupení musí být učiněno písemně a podpis musí být

¹⁹³ BEJČEK, Josef, op. cit. sub 183, s. 147.

¹⁹⁴ TOMSA, Miloš. Odstoupení od smlouvy v obchodních vztazích. *Obchodní právo*. 81219992-7, s. 2-7.

¹⁹⁵ Rozhodnutí ze dne 22.3.2006, sp. zn. 29 Odo 3/2005, in ČECH, Petr, op. cit. sub 152, s. 28.

úředně ověřen, což Nejvyšší soud dovedl ze zákonných požadavků na smlouvu o převodu podílu (písemná forma a ověřené podpisy). A pro úplnost ještě dodám náleží Ústavního soudu ČR ze dne 30.11.2001, sp. zn. IV. ÚS 182/01, který konstatoval, že v právním jednání, kterým oprávněná osoba odstupuje od smlouvy, není třeba uvádět důvod odstoupení. Je pouze podstatné, že takový důvod existuje.¹⁹⁶

¹⁹⁶ ČECH, Petr, op. cit. sub 152, s. 28.

4. Zvláštní případy převodu podílu

Cílem poslední kapitoly bude pojednat o některých vybraných zvláštních případech převodu podílu. Bude se jednat o převod kmenového listu, převod podílu jako součást smlouvy o prodeji závodu a převod společného podílu.

4.1. Převod kmenového listu

V kapitole 2.6. jsem se již zmínila o velké a rozporuplně přijímané novince, kterou představuje kmenový list. Kmenový list je cenný papír na řad, ve kterém je inkorporován podíl společníka na společnosti s ručením omezeným. Zákon zakazuje, aby byl kmenový list vydán jako zaknihovaný cenný papír. Kmenový list lze vydat pouze k podílu, jehož převoditelnost není omezena nebo podmíněna.¹⁹⁷ Obecná úprava cenných papírů je obsažena v novém občanském zákoníku.¹⁹⁸ Jak plyne z ustanovení § 210 odst. 1 zákona o obchodních korporacích, převádí se kmenový list rubopisem, což ostatně obecně pro cenný papír na řad zakotvuje i nový občanský zákoník v kogentním ustanovení § 1103.

Pouhý rubopis však k převodu vlastnického práva ke kmenovému listu nepostačuje. Rubopis je pouze nutnou součástí celého převodního aktu, na jehož konci je předání (tradice) sjednaného kmenového listu novému nabyvatelovi a to na základě smlouvy o převodu cenného papíru. Zákon o cenných papírech stanovil pro smlouvu o převodu cenných papírů v ustanovení § 13 použití úpravy kupní smlouvy dle obchodního zákoníku a darovací smlouvy dle občanského zákoníku. Domnívám se, že vzhledem k tomu, že i cenný papír odpovídá právní definici věci dle nového občanského zákoníku, nebrání nic tomu, aby se na smlouvu o převodu kmenového listu použila ustanovení o koupi a darování podle nového občanského zákoníku. Smlouva o převodu cenného papíru nemusí mít písemnou formu a může být uzavřena i konkludentně.¹⁹⁹

Co se týče právní úpravy rubopisu, odkazuje nový občanský zákoník, stejně tak, jak to činil i zákon o cenných papírech na ustanovení zákona č.191/1950 Sb., směnečný a šekový zákon (dále jen „zákon směnečný a šekový“ nebo „ZŠŠ“). Rubopis je bezpodmínečně²⁰⁰

¹⁹⁷ Ustanovení § 137, odst. 2 ZOK.

¹⁹⁸ Nový občanský zákoník zrušuje zákon č.519/1992 Sb., o cenných papírech.

¹⁹⁹ Ustanovení § 1103 odst. 2 NOZ: Vlastnické právo k cennému papíru na řad se převádí rubopisem a smlouvou k okamžiku jeho předání., Čech, P., in DĚDIČ, Jan, Radim KŘÍŽ, Ivana ŠTENGLOVÁ a Petr ČECH. *Akciové společnosti*. 7., přeprac. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, xxv, 672 s. ISBN 978-80-7400-404-9, s. 111.

²⁰⁰ Nerespektování zákazu podmíněnosti rubopisu vede k jeho neplatnosti. Toto je odbornou českou i zahraniční literaturou kritizováno jako značně tvrdý zásah do autonomie převodce. Viz KOTÁSEK, Josef. *Směnečné právo*:

jednostranné písemné prohlášení převodce (indosanta), které je obsaženo na samotném kmenovém listu, přívěsku nebo opisu.²⁰¹ Rubopis musí vždy směřovat k převodu veškerých práv a povinností spojených s podílem, který reprezentuje.²⁰² (§12 odst. 2 ZSŠ).

Vlastnictví ke kmenovému listu lze převést pouze na základě tzv. vyplněného rubopisu, protože zákon o obchodních korporacích zakotvuje požadavek jednoznačné specifikace nabyvatele (indosatáře). Další náležitostí je převodní doložka „Za mě na řad“, případně „místo mě“ nebo „za mě“²⁰³ a dále vlastnoruční podpis převodce (indosanta). Domnívám se, že pro vyšší míru určitosti by bylo vhodné uvést také nacionále převodce, pro případ, že by byl podpis na rubopisu nečitelný. U rubopisu obecně není třeba uvádět datum.²⁰⁴ Porovnáme-li úpravu převodu akcie na jméno (která se považuje za cenný papír na řad a převádí se tak také rubopisem) podle obchodního zákoníku, vyžaduje zákon nejen jednoznačnou identifikaci nabyvatele, tedy uvedení firmy nebo názvu a sídla právnické osoby nebo jméno a bydliště fyzické osoby, na niž se akcie převádí, ale také den převodu akcie. Zákon o obchodních korporacích i v případě akciového práva od stanovení dne převodu na rubopisu upouští a vyžaduje tak jako u převodu kmenového listu pouze jedinou náležitost rubopisu, a to přesnou identifikaci nabyvatele.

K účinnosti převodu kmenového listu vůči společnosti se vyžaduje oznámení změny osoby společníka a předložení kmenového listu společnosti. Zákon o obchodních korporacích ustoupil od současně účinné akciové úpravy obchodního zákoníku, kdy účinnost převodu akcie na jméno byla vázána na zápis změny v osobě akcionáře v seznamu akcionářů. Nově má tento seznam pouze deklaratorní charakter. Společnost provede zápis zapisované skutečnosti bez zbytečného odkladu poté, co jí je tato změna prokázána.

Rubopis ve směněném právu má tři základní účinky, které se dají vztáhnout i na rubopis kmenového listu: legitimační, převodní a garanční.²⁰⁵ Účinností zákona o obchodních korporacích bude možné podílcnictví ve společnosti dokázat nejen výpisem z obchodního rejstříku, ale také tím, že vlastník podílu předloží kmenový listu, na jehož řad bude kmenový list vydán, případně, v jehož prospěch bude svědčit nepřerušovaná řada rubopisů. Rubopisem se

komentář k čl. 1 zákona směněného a šekového. 1. vyd. Praha: Prospektrum, 2006, 319 s. ISBN 80-7175-136-7, s. 83.

²⁰¹ Ustanovení čl. I § 13, odst. 1 a čl. I § 67 odst. 3 ZSŠ.

²⁰² Ustanovení čl. I. § 14 odst. 1 ZSŠ.

²⁰³ KOTÁSEK, Josef, Vlastimil PIHERA, Přemysl RABAN, Jarmila POKORNÁ a Jindřich VÍTEK. *Kurs obchodního práva: právo cenných papírů*. 5. vyd. Praha: Beck, 2009, xxviii, 419 s. ISBN 978-80-7179-454-7, s. 223.

²⁰⁴ Tamtéž, s. 222.

²⁰⁵ Tamtéž, s. 224.

vlastník kmenového listu legitimuje k výkonu práv a povinností spojených s podílem na společnosti. Garanční funkce je dána zákonem o obchodních korporacích, který zakotvuje ručení převodce za dluhy, které byly s podílem na nabyvatele převedeny.

4.2. Převod podílu jako součást koupě závodu

Nový občanský zákoník nerecipoval pojem a obsah podniku a nahradil jej novým termínem „obchodní závod“. Podle důvodové zprávy byl hlavním důvodem pro tuto změnu tlak evropského práva na používání pojmu podnik k označení osoby, soutěžitele nebo k vymezení prostoru.²⁰⁶ Legální definici obchodního závodu nalezneme v ustanovení § 502 nového občanského zákoníku. Jedná se o organizovaný soubor jmění, který podnikatel vytvořil a který z jeho vůle slouží k provozování jeho činnosti. Zákon dále zakotvuje právní domněnku, že závod tvoří vše, co zpravidla slouží k jeho provozu. I obchodní závod je optikou nové úpravy vnímán jako věc v právním slova smyslu. Proto je také smlouva o koupi závodu upravena ve zvláštních ustanoveních spadající pod koupi, a to v ustanoveních § 2175 až 2183. Účelem koupě závodu je umožnit, aby závod, který je zpravidla tvořen značným množstvím hmotných a nehmotných složek, mohl být převeden jako celek, tedy aniž by byla převáděna každá jednotlivá složka samostatnou smlouvou a aniž by se musel přerušit provoz.²⁰⁷

Koupi závodu nabývá kupující vše, co k závodu jako celku náleží. O koupi závodu se jedná také tehdy, že strany z koupě vyloučí určitou položku a celek tím neztratí vlastnost závodu. Vzhledem k tomu, že dle výše uvedené definice závod tvoří soubor jmění a jmění tvoří v souladu s ustanovení § 495 nového občanského zákoníku souhrn všeho, co osobě patří a zároveň její dluhy, bude součástí koupě závodu také podíl. Tedy v souvislosti s přechodem závodu na nabyvatele přejde na nabyvatele také podíl, který měl převodce ve svém majetku. Takovýto převod podílu je však problematický v případě, že zákon nebo společenská smlouva vyžaduje pro převodu podílu souhlas valné hromady. Otázka, zda se na podíl v majetku převodce závodu uplatní omezení a podmínky stanovené zákonem a ve společenské smlouvě či nikoli byla řešena jak právní vědou, tak judikaturou. Jejich závěry lze použít i na úpravu koupě závodu v novém občanském zákoníku.

²⁰⁶ Důvodová zpráva k novému občanskému zákoníku, dostupná na internetových stránkách: <http://www.novyobcanskyzakonik.cz/zakon/obcansky-zakonik-novy-navrh-dz.pdf>, str. 700.

²⁰⁷ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 30.10.2002, sp. zn. 29 Odo 314/2001.

Nejvyšší soud v rozhodnutí ze dne 9.5.2006, sp. zn. 29 Odo 870/2005 problematiku shrnul s odvoláním na dřívější rozhodnutí tak, že v případě převodu podílu smlouvou o převodu obchodního podílu je třeba dodržet podmínky stanovené zákonem a společenskou smlouvou, zatímco v případě převodu podílu jakožto součásti podniku splnění takových podmínek není potřebné. Nejvyšší soud se této otázce podrobněji věnoval v souvislosti s převoditelností akcií na jméno v rozhodnutí ze dne 30.10.2002, sp. zn. 29 Odo 314/2001 a uzavřel, že vzhledem k účelu podniku by bylo nelogické, aby možnost převést podnik jako celek byla zmařena tím, že jeho součástí jsou listinné cenné papíry, k jejichž převodu by bylo potřeba splnění dalších podmínek nebo jejichž převod by byl dokonce vázán na souhlas samotného převodce či některého jeho orgánu. Argumentaci Nejvyššího soudu v souvislosti s akciemi na jméno lze použít i na podíl.²⁰⁸ Tento výklad může vést k tomu, že podíly s omezenou převoditelností nebo dokonce podíly neprevoditelné lze za určitých okolností platně převést na základě koupě závodu. Na možnost zneužití koupě závodu pro obejití jinak nezbytného souhlasu jinak příslušného orgánu s převodem podílu Nejvyšší soud ve výše citovaném rozhodnutí dospěl k závěru, že: „...*takové zneužití jistě není možné zcela vyloučit. V praxi nelze obecně vyloučit pokusy o obcházení jakéhokoli zákonného ustanovení, ... Smlouva o prodeji podniku ostatně v převážné většině případů nebude vhodným nástrojem ke shora naznačenému obcházení zákona neboť, až na výjimky, zatíží nabyvatele cenných papírů (podílu), které jsou součástí podniku, nabytím velkého množství práv, s nabyvacími cennými papíry nesouvisejících...*“²⁰⁹

K tomuto ještě rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 14.8.2003, sp. zn. 14 Cmo 41/2003, 14 Cmo 84/2003: „*K převodu obchodního podílu, který je součástí podnik, tak dochází účinností smlouvy o převodu podniku, aniž by bylo třeba krom toho postupovat podle § 115 obch. zák. Úprava smlouvy o prodeji podniku (§ 476 a násl. obch. zák.) je úpravou speciální ve vztahu k úpravě smlouvy o převodu obchodního podílu (§ 115 obch. zák.).*“ Pokud vztáhnou tento Vrchního soudu na novou úpravu, pak je třeba říci, že k převodu podílu dochází zveřejněním údaje, že kupující uložil doklad o koupi závodu do sbírky listin nebo účinností smlouvy, pokud se kupující nezapíše do veřejného rejstříku. Domnívám se, že i na novou úpravu lze vztáhnout skutečnost, že koupě závodu bude mít přednost před použitím omezení převodu podílu, které jsou zakotvena jak v zákonu o obchodních korporacích, tak ve společenské smlouvě.

²⁰⁸ BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava, op. cit. sub 31, s. 81.

²⁰⁹ ČECH, Petr, op. cit. sub 129, s. 17.

Ustanovení o koupi závodu se obdobně použijí na jiné převodu vlastnického práva k závodu a na prodej nebo jiný převod části závodu tvořící samostatnou organizační složku.

4.3. Převod podílu ve spoluvlastnictví

4.3.1. Charakteristika podílu ve spoluvlastnictví

Současná úprava nezná a nepoužívá pojem spoluvlastnictví podílu, nýbrž společný obchodní podíl. Je tomu tak opět kvůli pojetí podílu jako jiné majetkové hodnoty kvůli skutečnosti, že podíl je předmětem majitelství, nikoli vlastnictví. Obchodní zákoník upravuje společný podíl v ustanovení § 114 odst. 3. Stanoví, že obchodní podíl může náležet více osobám. Práva mohou tyto osoby vykonávat jen společným zástupcem a k splácení vkladu jsou zavázáni všichni společně a nerozdílně. Vzhledem k tomu, že se fakticky o spoluvlastnictví jedná, a že obchodní zákoník podrobně neupravuje vztahy mezi spolumajiteli, použijí se v souladu s poslední větou ustanovení § 114 odst. 3 přiměřeně ustanovení občanského zákoníku o spoluvlastnictví.

Zákon o obchodních korporacích v ustanovení § 32 odst. 4 připouští, aby byl podíl předmětem spoluvlastnictví. V takové situaci jsou spoluvlastníci společným společníkem a podíl vůči společnosti s ručením omezeným spravuje jen správce společné věci,²¹⁰ kterého si zvolí spoluvlastníci buď ze svého kruhu, nebo si zvolí jinou osobu od spoluvlastníků odlišnou. Hlasy spoluvlastníků se při volbě správce společné věci počítají jako při běžné správě, tedy podle velikosti podílů spoluvlastníků. Zákon stanoví právní domněnku stejných podílů. Správce má v souladu s ustanovení § 1135 ve spojení s ustanovením § 2430 a násl. nového občanského zákoníku postavení příkazníka. Správce se musí řídit instrukcemi, které od spoluvlastníků obdržel.²¹¹ Také zde se podpůrně použijí ustanovení nového občanského zákoníku o spoluvlastnictví.²¹²

Spoluvlastnictví na jednom podílu může vzniknout v případě přechodu podílu na základě dědění na více dědiců, dále při založení společnosti, pokud se ke splacení jednoho vkladu zaváže více osob.²¹³ Tyto osoby pak za splacení vkladů ručí společně a nerozdílně. Spoluvlastníci podílu musí být uvedeni v obchodním rejstříku.

²¹⁰ Ustanovení § 1116 NOZ: „Vzhledem k věci jako celku, se spoluvlastníci považují za jedinou osobu a nakládají s věcí jako jediná osoba.“

²¹¹ POKORNÁ, Jarmila, op. cit. sub 12, s. 193.

²¹² Ustanovení § 1115 – 1157 NOZ.

²¹³ POKORNÁ, Jarmila, op. cit. sub 12, s. 193.

4.3.2. Převod podílu ve spoluvlastnictví

Tak jako každá právní dispozice s věcí ve spoluvlastnictví, musí i převod podílu ve spoluvlastnictví vycházet ze společné vůle všech spoluvlastníků. To vychází ze zásady, že z právního jednání týkajícího se společné věci jsou všichni spoluvlastníci oprávněni a povinni společně a nerozdílně. Tyto osoby budou ve smlouvě o převodu podílu uvedeny všechny jako převodci podílu. Smlouvu o převodu podílu mohou uzavřít buď osobně, nebo na základě zvláštní plné moci. Smlouva o převodu podílu musí obsahovat všechny náležitosti tak, jak bylo stanoveno výše.

ZÁVĚR

Na konci každé kapitoly jsem se snažila o dané věci shrnout získané poznatky, zhodnotit je a porovnat stávající úpravu s úpravou novou. Závěrem bych ráda shrnula ty nejpodstatnější výsledky své diplomové práce.

Podíl ve společnosti s ručením omezeným podle zákona o obchodních korporacích a nového občanského zákoníku čeká nemalé množství významných změn. Tyto změny lze rozdělit do dvou základních skupin. Za prvé na změny související s novým pojetím věci v právním smyslu a za druhé na ostatní změny. Vzhledem k tomu, že nový občanský zákoník pohlíží na podíl jako na věc, použijí se na něj ustanovení o věcných právech, ledaže by to nepřipouštěna povaha podílu. To dovozují z ustanovení § 979 nového občanského zákoníku, který představuje jakýsi korektiv pro použití ustanovení o věcných právech na práva. Je však třeba si uvědomit, že se jedná o paragraf, který je značně problematický a je vykládán různými způsoby. Nelze tedy vyloučit, že tyto výklady přinesou v praxi možné nesnáze. S přihlédnutím k povaze věci a k ustanovením zákona o obchodních korporacích, jako zákona zvláštního k novému občanskému zákoníku, bude možné podíl vlastnit, držet a vydržet, bude možné používat na právní dispozice s podílem ta ustanovení, která upravují právní vztahy, jejichž předmětem je věc. Nový občanský zákoník tak zakotvil to, co dlouhou dobu složitě dovozovala judikatura a o čem se přeli právní teoretici, a to, že se na podíl analogicky použijí ustanovení o věcech movitých.

Druhou skupinu představují ostatní změny, které jsou přímo zakotvené v zákonu o obchodních korporacích. Jedná se především o pluralitu a variabilitu podílu a vtělení podílu společnosti s ručením omezeným do cenného papíru – kmenového listu. Pluralitou rozumíme možnost společníka vlastnit více podílů a variabilitou možnost, aby byla s podílem spojena různá práva a povinnosti. Další změny, o kterých jsem pojednala, se týkají upuštění od garanční funkce základního kapitálu a možnosti rozdělit obchodní podíl. Domnívám se, že na hodnocení nové úpravy je příliš brzy a že ji prověří až praxe. Nicméně v Německu, kde byly tyto novinky zavedeny již před pěti lety (vyjma kmenového listu) se nová úprava v praxi setkala s pozitivní odezvou. Navíc komparace s německou úpravou pro nás může být cenným inspiračním zdrojem, hlavně v případě variability podílu. Domnívám se, že v souvislosti s pluralitou podílu mohou vzniknout problémy týkající se jednotného nebo odlišného hlasování s každým z nich. V této souvislosti bych taktéž upozornila na německý přístup, ze kterého si česká právní praxe může vzít jistě příklad.

Přes rekonfigurační změny lze podíl vymezit jeho kvalitativní a kvantitativní stránkou. Kromě zakotvení nového práva společníka vystoupit jednostranně ze společnosti se obsah výše zmíněných stránek podílu neliší od stávající úpravy. Podle mého názoru však dojde k narušení principu jednoty podílu a to tak, že jej za určitých okolností bude možné štěpit.

K platnému převodu podílu je třeba splnit nejenom podmínky stanovené zákonem a společenskou smlouvou, ale i ty, které dovodila judikatura. Nejdůležitějším, soudy dovozeným, předpokladem je povinnost společníka neúměrně a neodůvodněně neohrozit převodem podílu činnost a existenci společnosti. Povinnost loajality již rekonfigurační úprava zakotvila ve znění zákona.

Zákon nebo společenská smlouva mohou podmínit převod podílu udělením souhlasu. Zákon o obchodních korporacích dovoluje převod podílu na jiného společníka bez dalšího, ledaže by jej podmínila společenská smlouva, a to souhlasem kteréhokoli orgánu společnosti. V případě převodu na jinou osobu kromě společníka podmiňuje zákon tento převod souhlasem valné hromady, ledaže společenská smlouva stanoví něco jiného. Jestliže příslušný orgán neudělí souhlas do šesti měsíců od uzavření smlouvy, nastávají tytéž účinky, jako při odstoupení od smlouvy a smlouva tak zanikne. Na udělení souhlasu není právní nárok, avšak v případě, že u převodu podílu na jiného společníka je orgán, který má udělit souhlas, nečinný nebo souhlas bez udání důvodů neudělí, bude moci společník ze společnosti jednostranně vystoupit za přiměřeného použití ustanovení o příplatkové povinnosti.

Nový občanský zákoník výslovně stanoví, že je podíl součástí společného jmění manželů, a proto je tedy nutné, aby druhý manžel udělil s převodem podílu souhlas. Jako problematickou vidím absenci ustanovení občanského zákoníku o tom, že stane-li se manžel za trvání manželství společníkem společnosti, nezakládá nabytí podílu účast druhého manžela. To by mohlo vést k závěru, že i manžel nespolečník může vykonávat práva a povinnosti s účastí ve společnosti spojené. Osobně však nejsem názoru, že by toto bylo zákonodárcovým úmyslem.

Smlouva o převodu podílu se řídí zákonem o obchodních korporacích a subsidiárně ustanoveními nového občanského zákoníku o koupi a darování. Smlouva o převodu podílu je samostatný smluvní typ a musí splňovat určité formální náležitosti, kterými jsou (stejně tak i podle obchodního zákoníku) písemná forma a úřední ověření podpisů. Co se podstatných náležitostí týče, tak zákon o obchodních korporacích nevyžaduje písemné prohlášení nabyvatele nespolečníka o tom, že přistupuje ke společenské smlouvě, ale výslovně stanoví,

že nabytím podílu nabyvatel přistupuje ke společenské smlouvě ze zákona. Podstatné náležitosti tedy zákon o obchodních korporacích nezakotvuje, lze je však odvodit podle ustanovení o koupi a darování. Bude se jednat o určení smluvních stran, určení předmětného podílu a jeho výše, která nebude limitována požadavkem na minimální výši vkladu 20.00 Kč, ale pouhou jednou korunou. A do třetice určení úplatnosti a bezúplatnosti a stanovení ceny.

K přechodu podílu z převodce na nabyvatele dochází okamžikem, kdy se smlouva o převodu stane účinnou, tedy v momentě, kdy splňuje všechny předpoklady a podmínky dané zákonem nebo společenskou smlouvou. Smluvní strany mohou účinnosti smlouvy o převodu podílu také vázat na splnění rozvazovací podmínky nebo stanovením doby. Okamžikem přechodu podílu z převodce na nabyvatele také přistupuje nabyvatel – osoba odlišná od společníků – ze zákona ke společenské smlouvě společnosti. Smlouva o převodu podílu se vůči společnosti stává účinnou jejím doručením společnosti.

Na smlouvu o převodu podílu se bezesporu užijí také vedlejší ujednání upravená v novém občanském zákoníku u koupě. Nejčastějšími vedlejšími ujednáními je předkupní právo a výhrada vlastnictví. Předkupní právo bude nově závazné také vůči dědicům a bude možné jej zcizit na smluvním základě.

Od smlouvy o převodu podílu lze odstoupit, a to v případě, že tak stanoví zákon nebo si to smluvní strany sjednají. Odstoupení musí být písemné a podpis úředně ověřen.

Podíl lze převést i jiným způsobem než jen na základě smlouvy o převodu podílu. Kmenový list jakožto cenný papír na řad se převádí rubopisem, po kterém následuje předání cenného papíru, a to na základě smlouvy o převodu cenného papíru, která nevyžaduje písemnou formu. Úprava cenných papírů se bude řídit novým občanským zákoníkem a úprava rubopisu zákonem směnečným a šekovým. Náležitost rubopisu tvoří specifikace nabyvatele, převodní doložka a podpis převodce. Dále lze podíl převést prostřednictvím koupě závodu. Soudy dovodily, že se na tento převodu nebudou vztahovat omezení daná zákonem nebo společenskou smlouvou. Podíl lze vlastnit spolu s jinými osobami a je předmětem spoluvlastnictví. Tyto osoby představují ve vztahu ke společnosti jediného společníka a svá práva a povinnosti vykonávají prostřednictvím společného zástupce.

Domnívám se, že na problematiku převodu podílu bude možné vztáhnout i závěry dosavadní judikatury (snad s výjimkou těch rozhodnutí, která trvají na přesném určení kupní

ceny, za kterou se podíl převádí). Na rekodifikační úpravě je patrné, že zákonodárce reflektuje směr, na který poukazovali soudy nižších i vyšších instancí v průběhu jejich rozhodování.

SEZNAM ZKRATEK

AktG	Aktiengesetzbuch, ze dne 1.10.1937 zákon o akciové společnosti ve Spolkové republice Německo.
Listina	Ústavní zákon č. 2/1993 Sb. Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů.
GmbHG	Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung ze dne 20.4.1892, zákon o společnosti s ručením omezeným ve Spolkové republice Německo.
MoMiG	Gesetz zur Modernisierung des GmbH-Rechts und zur Bekämpfung von Missbräuchen ze dne 1.11.2008, zákon o modernizaci práva společností s ručením omezeným a o potírání zneužití.
Notářský řád	Zákon č. 358/1992 Sb. Zákon České národní rady o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů.
Nový občanský zákoník, NOZ	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.
Občanský zákoník, ObčZ	Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
Obchodní zákoník, ObchZ	Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
Společné jmění, SJM	Společné jmění manželů.
Zákon o cenných papírech, ZoCP	Zákon č. 591/1992 Sb., o cenných papírech ve znění pozdějších předpisů.
Zákon o obchodních korporacích, ZOK	Zákon č. 90/2012 Sb., zákon o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích).
Zákon směnečný šekový, ZSŠ	Zákon č. 191/1950 Sb., směnečný a šekový zákon, ve znění pozdějších předpisů.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Učebnice

BEJČEK, Josef, Karel ELIÁŠ a Přemysl RABAN. *Kurs obchodního práva: obchodní závazky*. 5. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010, li, 542 s. ISBN 978-80-7400-337-0.

ČERNÁ, Stanislava. *Obchodní právo*. 1. vyd. Praha: ASPI-Wolters Kluwer, 2006, 360 s. ISBN 80-7357-164-1.

ELIÁŠ, Karel, Miroslava BARTOŠÍKOVÁ a Jarmila POKORNÁ. *Kurs obchodního práva: právnické osoby jako podnikatelé*. 5. vyd. Praha: Beck, 2005, XXXVI, 617 s. ISBN 80-7179-391-4.

KOTÁSEK, Josef, Vlastimil PIHERA, Přemysl RABAN, Jarmila POKORNÁ a Jindřich VÍTEK. *Kurs obchodního práva: právo cenných papírů*. 5. vyd. Praha: Beck, 2009, xxviii, 419 s. ISBN 978-80-7179-454-7.

PELIKÁNOVÁ, Irena a Stanislava ČERNÁ. *Obchodní právo*. 1. vyd. Praha: ASPI-Wolters Kluwer, 2006, 545 s. ISBN 80-7357-149-8.

ŠVESTKA, Jiří, Jan DVOŘÁK, David ELISCHER, Ondřej FRINTA, Petr TÉGL, Tomáš POHL a Petr ŠUSTEK. *Občanské právo hmotné*. 5., jubilejní a aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009, 459 s. ISBN 978-80-7357-468-0.

RADVANOVÁ, Senta a Michaela ZUKLÍNOVÁ. *Kurs občanského práva: instituty rodinného práva*. 1. vyd. Praha: Beck, 1999, XIX, 227 s. ISBN 80-7179-182-2.

Komentáře

KOTÁSEK, Josef. *Směněčné právo: komentář k čl. 1 zákona směněčného a šekového*. 1. vyd. Praha: Prospektrum, 2006, 319 s. ISBN 80-7175-136-7.

ŠVESTKA, Jiří, Jiří SPÁČIL, Marta ŠKÁROVÁ a Milan HULMÁK. *Občanský zákoník: komentář*. 1. vyd. Praha: Beck, 2008, XVI, 1221 s. ISBN 978-80-7400-004-1.

PELIKÁNOVÁ, Irena. *Komentář k obchodnímu zákoníku: § 56-260*. 2. přeprac. a dopl. vyd. Praha: Linde, 1998, 1306 s. ISBN 80-7201-130-8.

Monografie

BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava a Ivana ŠTENGLOVÁ. *Společnost s ručením omezeným*. 2. vyd. Praha: Beck, 2006, XVII, 660 s. ISBN 80-7179-441-4.

BĚLOHLÁVEK, A. J., ČERNÝ, F., JUNGWIRTHOVÁ, M., KLÍMA P., PROFELDOVÁ, T., ŠROTOVÁ, E. *Nový občanský zákoník. Srovnávání dosavadní a nové občanskoprávní úpravy včetně předpisů souvisejících*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. 830 s. ISBN 978-80-7380-413-8.

ČERNÁ, Stanislava a Petr ČECH. *Pocta Ivaně Štenglové k sedmdesátým narozeninám: právo společností - ohlédnutí za dvěma desetiletími účinnosti obchodního zákoníku*. V Praze: C.H. Beck, 2012, xv, 288 s. ISBN 978-80-7400-262-5.

ČERNÁ, Stanislava. *Pocta Stanislavu Plívovi k 75. narozeninám: aktuální otázky soukromého práva na počátku nového tisíciletí*. Vyd. 1. Praha: ASPI-Wolters Kluwer, 2008, 370 s. ISBN 978-80-7357-370-6.

DĚDIČ, Jan. *Právo kapitálových obchodních společností: přehled judikatury s komentářem*. Praha: Linde, 2010, 2 sv. (990 s., s. 997-1975). ISBN 978-80-7201-781-2.

DĚDIČ, Jan a Jana KUNEŠOVÁ-SKÁLOVÁ. *Společnost s ručením omezeným: z právního a účetního pohledu*. 1. vyd. Praha: Polygon, 1999, 751 s. ISBN 80-7273-000-2.

DĚDIČ, Jan, Radim KRÍŽ, Ivana ŠTENGLOVÁ a Petr ČECH. *Akciové společnosti*. 7., přeprac. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, xxv, 672 s. ISBN 978-80-7400-404-9.

DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. 3. přeprac. vyd. Praha: ASPI-Wolters Kluwer, 2008, XXVI, 428 s. ISBN 978-80-7357-344-7.

ELIÁŠ, Karel a Tomáš DVOŘÁK. *Obchodní zákoník: praktické poznámkové vydání s výběrem judikatury od roku 1900*. 5. přeprac. a rozš. vyd. podle stavu k 1.11.2006. Praha: Linde, 2006, 975 s. ISBN 80-7201-624-5.

GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 5., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009, 311 s. ISBN 978-80-7380-233-2.

HENDRYCH, Dušan, Miroslav BĚLINA, Josef FIALA, Pavel ŠÁMAL, Ivana ŠTENGLOVÁ a Pavel ŠTURMA. *Právní slovník*. 3. podstatně rozš. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009, 1459 s. ISBN 978-80-7400-059-1.

HAVEL, Bohumil. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. 1. vyd. Ostrava: Sagit, 2012, 287 s. ISBN 978-80-7208-923-9.

PELIKÁN, Robert. *Právní subjektivita*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012, xi, 174 s. ISBN 978-80-7357-745-2.

ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Pocta Miloši Tomsovi k 80. narozeninám*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006, 447 s. ISBN 80-86898-81-4.

Periodika

ČECH, Petr. K některým úskalím převodu obchodního podílu. *Právní rádce*. 155200716-22.

ČECH, Petr. K některým úskalím převodu obchodního podílu. *Právní rádce*. 156200723-29.

ČECH, Petr. K převodu obchodního podílu. *Právní rádce*. 1511200730-33.

ČECH, Petr. K (nepsaným) povinnostem společníka společnosti s ručením omezeným aneb potvrzení existence povinnosti loajality společníka v českém právu. *Jurisprudence*. 153200667-70.

ČECH, Petr. Péče řádného hospodáře a povinnost loajality. *Právní rádce*. 15320074-16.

ČERNÁ, Stanislava. Společnost s ručením omezeným - tradiční a nová. *Obchodní právo*. 176200814-27.

ČERNÁ, Stanislava. O akciích s rozdílnou vahou hlasů v budoucím českém akciovém právu. *Obchodněprávní revue*. 11720012193-196.

ČERNÁ, Stanislava. Společnost s ručením omezeným pod vlivem reforem. *Právní fórum*. 41200713-22.

DVOŘÁK, Tomáš. Společné jmění manželů a podíl v obchodní společnosti nebo družstvu - některé otázky vzájemných vztahů. *Obchodněprávní revue*. 292010267-273.

ELIÁŠ, Karel. Vlastnické právo. Paradigmata českého pojetí pod zkušebním kamenem kontinentální právní kultury. *Právní rozhledy*. 13222005807-812.

ELIÁŠ, Karel. Vydržení obchodního podílu – nevyslovené argumenty. *Obchodněprávní revue*. 11200917-22.

HAVEL, Bohumil. Společnost s ručením omezeným na úsvitu rekodifikace. *Obchodněprávní revue*. 3122011351-355.

HAVEL, Bohumil. Předpokládané změny obchodního práva při rekodifikaci práva soukromého aneb nad návrhem obchodního zákona. *Obchodněprávní revue*. 1120091-10.

HEJDA, Jan. Právní úprava podílu ve společnosti s ručením omezeným v rekodifikačním návrhu zákona o obchodních korporacích. *Obchodněprávní revue*. 33201172-77.

KŘÍŽ, Radim. Úvaha na téma problematiky druhů akcií dle nové právní úpravy obsažené v zákoně o obchodních společnostech a družstvech, *Obchodněprávní revue*. 1242013110-117.

PELIKÁN, Robert. Několik poznámek k úpravě společnosti s ručením omezeným v novém zákoně o obchodních korporacích. *Obchodněprávní revue*. 43201276-79.

POKORNÁ, Jarmila. K vymezení pojmu obchodní podíl. *Právník*. 13491995872-884.

POKORNÁ, Jarmila. Několik úvah o předkupním právu k obchodnímu podílu ve společnosti s ručením omezeným, *Právo a podnikání*. 111199411-15.

TOMSA, Miloš. Odstoupení od smlouvy v obchodních vztazích. *Obchodní právo*. 81219992-7.

Zahraniční literatura

ALTMIPPEN, Von Holger a Günter H. ROTH. *Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung: (GmbHG) ; Kommentar, [mit MoMiG, FGG-ReformG, BilMoG und ARUG].* 7., neubearb. Aufl. München: Beck. ISBN 978-340-6627-491.

HECKSCHEN, Heribert a Günter H. ROTH. *Das MoMiG in der notariellen Praxis: (GmbHG) ; Kommentar, [mit MoMiG, FGG-ReformG, BilMoG und ARUG].* 1. Aufl. München: Beck, 2008. ISBN 978-340-6581-670.

HENSSLER, Martin a Lutz STROHN. *Gesellschaftsrecht: BGB, HGB, PartGG, GmbHG, AktG, UmwG, GenG, IntGesR.* 1. Aufl. München: C.H. Beck, 2011, xxix, 3016 p. ISBN 34-065-6766-5.

MCGEE, Andrew. *Share capital.* London: Butterworths, 1999, xxii, 150 s. ISBN 0-406-90069-8.

ZIEMONS, H., JAEGER, C. Beck'scher Online-Kommentar GmbHG, Edition 13, Stand 1.12.2012, Verlag C.H. Beck, München.

Internetové zdroje

http://www.czso.cz/csu/2012ediciplan.nsf/kapitola/0001-12-r_2012-1200

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0396:FIN:CS:PDF>

http://www.novyobcanskyzakonik.cz/zakon/_obcansky-zakonik-novy-navrh-dz.pdf,

SEZNAM POUŽITÉ JUDIKATURY

Ústavní soud ČR

- Nález Ústavního soudu ČR ze dne 19.10.1999, sp. zn. I. ÚS 265/98.
- Nález Ústavního soudu ČR ze dne 30.11.2001, sp. zn. IV. ÚS 182/01.

Nejvyšší soud ČR

- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 7.10.1998, sp. zn. 1 Odo 110/97.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 4.4.2000, sp. zn. 29 Cdo 2811/99.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 30.10.2002, sp. zn. 29 Odo 314/2001.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 24.4.2004, sp. zn. 29 Odo 414/2003.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 20.07.2004, sp. zn. 22 Cdo 700/2004.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 13.12.2005, sp. zn. 29 Odo 1339/2004.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 7.2.2006, sp. zn. 29 Odo 1241/2004.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 14.12.2005, sp. zn. 29 Odo 440/2004.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 20.7.2004, sp. zn. 22 Cdo 700/2004.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 30.5.2005, sp. zn. 22 Cdo 1781/2004.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 31.1.2006, sp. zn. 29 Odo 1009/2005.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 27.2.2007, sp. zn. 29 Odo 1278/2005.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 31.1.2006, sp. zn. 29 Odo 1007/2005.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 5.4.2006, sp. zn. 29 Odo 221/2005.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 15.6.2006, sp. zn. 29 Odo 609/2005.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 7.2.2006, sp. zn. 29 Odo 970/2005.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 22.3.2006, sp. zn. 29 Odo 3/2005.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 9.5.2006, sp. zn. 29 Odo 870/2005.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 28.8.2007, sp. zn. 29 Odo 1216/2005.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 21.3.2007, sp. zn. 29 Odo 266/2005.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 11.12.2007, sp. zn. 29 Odo 346/2006.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 26.7.2007, sp. zn. 29 Odo 387/2006.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 23.5.2007, sp. zn. 29 Odo 894/2006.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 3.10.2007, sp. zn. 29 Odo 794/2006.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 8.10.2008, sp. zn. 22 Cdo 952/2007.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 13.7.2011, sp. zn. Cdo 3450/2009.

Vrchní soud v Praze

- Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 15.3.1995, sp. zn. 7 Cmo 120/94.
- Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 14.8.2003, sp. zn. 14 Cmo 41/2003.
- Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 3.2.2005, sp. zn. 7 Cmo 117/2004.
- Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 20.12.2005, sp. zn. 7 Cmo 519/2005.

RESUMÉ

Diplomová práce se skládá ze dvou stěžejních částí. První z nich se zabývá hlavními změnami v úpravě podílu společnosti s ručením omezeným, které zakotvuje zákon o obchodních korporacích a nový občanský zákoník. Účelem této části je rozebrat nejdůležitější rekodifikační novinky a poukázat na jejich výhody a nevýhody. Rozhodla jsem se českou novou úpravu srovnat s úpravou německou, která většinu z rekodifikačních změn zakotvila do svého právního řádu již před pěti lety. Hlavním přínosem této části tedy není pouze poskytnout kritický pohled na novou úpravu, ale také poukázat na skutečnost, že se lze v určitých situacích inspirovat úpravou německou. Druhá část se již zaměřuje na převod podílu, smlouvu o převodu podílu a zvláštní způsoby převodů podílu.

Práce je členěna do čtyř kapitol, přičemž v první, úvodní, kapitole vymezují obecně pojem podílu, a to prostřednictvím jeho kvalitativní a kvantitativní stránky.

Druhá kapitola se týká výše zmíněných rekodifikačních novinek, konkrétněji: podíl jako věc v právním slova smyslu, rezignace na garanční funkci základního kapitálu, variabilita a pluralita podílu, rozdělení podílu a kmenový list. V první podkapitole poskytnu také stručný přehled o problematice týkající se podílu jako předmětu právních vztahů podle současně účinné úpravy.

Třetí kapitola se věnuje výhradně předpokladům převodu podílu, jeho převodu a smlouvě o převodu podílu, a to podle rekodifikační úpravy. Avšak důležitou součástí je komparace s úpravou v současné době účinnou.

Čtvrtá kapitola zkoumá některé vybrané druhy převodu podílu, přičemž zvláštní důraz je kladen na převod kmenového listu, jakožto nového institutu práva obchodních společností.

Na konci každé z kapitol a poté v závěru mé práce jsou shrnuty nejpodstatnější závěry a zároveň je poukázáno na některé problematické a kontroverzní otázky.

ABSTRACT

My thesis consists of two main parts. First part deals with major changes introduced by the Company Act 2014 and the New Civil Code 2014 to the regulation of the share in the Limited Liability Company. The aim of the first part is to analyse the most significant changes introduced by the Company Act 2014 and the New Civil Code 2014 and to present various arguments in favour of and against this new regulation. I have decided to compare the Czech regulation with the German regulation which has already introduced similar changes five years ago. The main contribution of this part is therefore not only to provide critical evaluation of the new regulation, but also to point out that in some situations we can draw inspiration from the German regulation. Second part focuses on the transfer of the share, agreement on the transfer of share and special ways in which the share can be transferred.

My thesis is divided into four chapters. First (introductory) chapter defined the share generally, using its qualitative and quantitative aspects.

Second chapter deals with the abovementioned changes introduced by the Company Act 2014 and the New Civil Code 2014, more specifically it deals with the fact that the New Civil Code 2014 distinguishes the share as a thing in the legal sense, the fact that the Company Act 2014 has resigned on the assurance function of the share capital, the fact that the Company Act 2014 distinguishes the variability and multiplicity of the share, the fact that the Company Act 2014 allows for division of the share and the fact that the Company Act 2014 allows for the share to be incorporated into a certificate of share. In the first subchapter I also provide brief overview of the issues concerned with the fact that the current regulation does not recognize the share as a thing in a legal sense.

Third chapter deals predominantly with the presumptions of the transfer of share, the transfer itself and the agreement on the transfer of share as prescribed by the new regulation. Attention is also paid to the comparison with the current regulation.

Fourth chapter analyses various types of the transfer of share with the emphasis on the transfer of the certificate of share as a new feature of Czech company law.

I also repeat the most significant conclusions and also notify of any potential issues at the end of each chapter and also in the conclusion of my thesis.

KLÍČOVÁ SLOVA (Key Words)

- Podíl
- Společnost s ručením omezeným
- Převod

- Share
- Limited liability company
- Transfer

NÁZEV PRÁCE V ANGLICKÉM JAZYCE

- A share in a limited liability company with regards to its transfer.